

LIBRARY

FEB 8 1980

LITHUANIAN NEWS PAPER
 3116 So. Halsted St., Chicago, Ill. 60608
 Telefonas: [312] 842-7325

VILNIS

VOLUME LXI, Nr. 3

KETVIRTADIENIS, VASARIO [FEBRUARY] 7, 1980

KAINA 25 c.

KASDIEN

PABRANGS IKI \$2.00
 MOKĖS FARMERIAMS
 GEORGE MEANY
 AUKSAS IR MES

Shell Oil kompanija, pereinamais metais prisizėrusi virš bilijono dolerių gryno pelno, pirmutinė paskelbė, jog iki šių metų pabaigos, labai galimas daiktas, gazolino galonas pabrangs iki \$2. Girdi, nesiliauja brangėjus neapdirbta nafta. Tačiau, kad brangstant gazolinui lygiagrečiai didės kompanijos bilijoninis grynas pelnas, — tyli.

Gazolinas, nafta yra šalies ekonomikos kraujas. Brangsta jis, — brangsta viskas. Ir brangsta vartotojų sąskaita. Vadinasi, vartotojų pinigines plonėja, o kompanijų storėja.

o o o

Neseniai laikraštyje "Washington Post" tilpo straipsnis, kuriame atidengė, kad amerikietiškos naftos kompanijos iš Meksikos perka kasdien 500,000 naftos statinių ir už statinę moka \$32, o kitoms šalims tą pačią meksikietišką naftą parduvinėja po \$41-\$43 statinę.

Meksikos naftos direktorius Jorge Dias Serrano, užgirdęs tai sako: jeigu taip, tai šalims, kurios meksikietiška nafta spekuliuoja, naftos nebeparduos.

Naftos kompanijos spekuliuoja, žeriasi pelnus, o mums kasdien gali būti mažiau 500,000 statinių. Žinoma, gazolinas turi pabrangti, kai naftos mažėja. Ir kas kaltas? Kompanijos.

o o o

Prieš daugiau kaip du mėnesius agrikultūros departamentas ragino fermerius užsėti savo laukus grūdais nuo tvoros iki tvoros. Bet štai, dėl visiems žinomų priežasčių ant prezidento stalo atsirado pasiūlymas: fermeriams mokėti, kad jie nesėtų per daug grūdų ir neaugintų per daug kukurūzų.

Jeigu prezidentas su šiuo pasiūlymu sutiks, tai valstybės išdais apie \$90 milijonų mokės fermeriams, kad paliktų laukus dirvonuoti, kad nebūtų grūdų perviršiaus, kad jie nenupigtų.

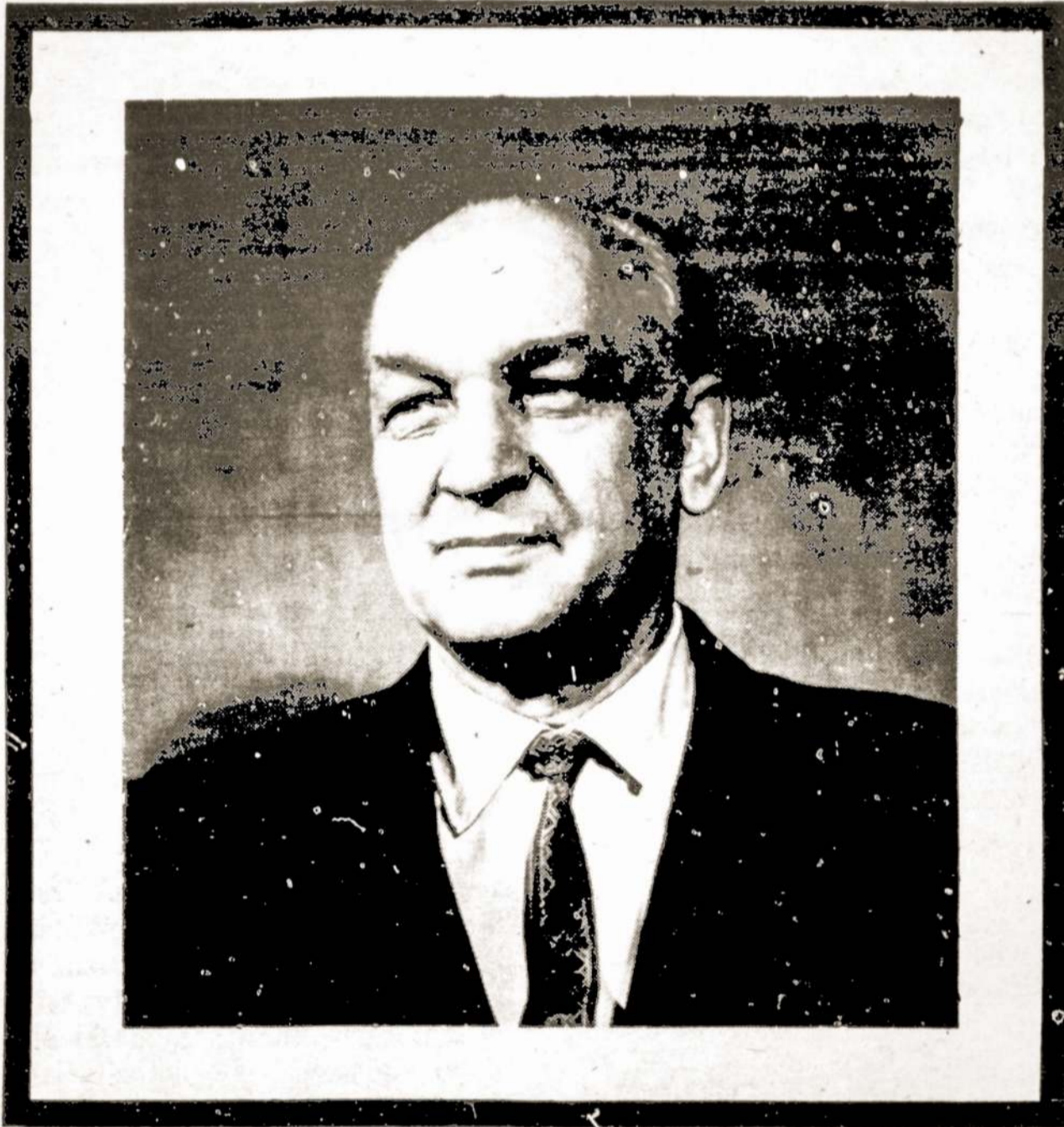
Kur humaniškumas: Pasaulyje milijonai žmonių neturi duonos, pas mus čia duona brangsta, bet nesėkite. Nenuostabu, kad Amerikos prestižas pasaulyje eina vėjais.

o o o

Kalbant apie neseniai mirusį AFL-CIO profsajungų prezidentą George Meany, jis klasių kovos istorijos puslapiuose bus minimas kaip uoliausias klasių bendradarbiautojas, biznierių unijistas.

George Meany, nors buvo organizuotų darbininkų vadovas, bet savo gyvenime niekad nėra piketavęs, kovojęs už darbo liaudies reikalus. Jis siekė organizuotus darbininkus subordinuoti darbo žmonių išnaudotojų klasei.

MIRĖ JUSTAS PALECKIS

Vilnius. — 1980 metų sausio 26 dieną, eidamas aštuoniasdešimt antruosius metus, mirė įžymus valstybės ir visuomenės veikėjas, socialistinio darbo didvyris, Lietuvos TSR Aukščiausiosios Tarybos deputatas, respublikos Taikos Gynimo komiteto pirmininkas Justas Paleckis.

Justas Paleckis gimė 1899 metais Telšiuose kalvio šeimoje, darbinę veiklą pradėjo 1915 metais darbininkų spaustuviėje. 1924 metais baigė suaugusių gimnaziją, mokytojavo, dirbo žurnalistinį darbą. Po

Darbininkai jį atsimins kaip kietą konservatorių, nusistačiusį prieš darbo liaudies pažangius sąjudžius. Buvo antikomunistas iki kaulo smegenų.

Užtai jo laidotuvėse dalyvavo netgi pats prez. Carteris ir visa eilė visokių kietakakčių.

o o o

Rašant šiuos žodžius, aukso uncija kaštuoja virš \$800. Ką tai reiškia? Visiškas nepasitikėjimas doleriu. Jeigu iki šiol užsienio šalyse doleris buvo pinigas, dabar kas tik jį turi, griebia auksą. Kas turi mažiau dolerių, perka nejudomą turtą kaip žemę, namus...

Biedniams žmonėms, gyvenantiems iš skrumnių pajamų, auksas nei šilta, nei šalta. Mus kamuoja ir kelia rūpestį infliacija, pagal ją biedni žmonės sveria dolerio vertę, o ne pagal auksą.

Biedniams žmonėms nerimą kelia, kai iš supermarketo vis mažiau gali parsinešti maisto produktų, kai turi pirkti prastesnį drabužį, apavą, o ne aukso brangimas.

S. J. Jokubka

fašistinio perversmo Lietuvoje jis dalyvavo antifašistiniame judėjime, kovojo prieš buržuazinę santvarką, buvo persekiojamas. 1939 metais jis aktyviai dalyvavo antifašistinėse demonstracijose Kaune, už tai buvo įkalintas Dimitravo priverčiamųjų darbų stovykloje, o vėliau ištremtas.

1940 m. birželio mėnesį, žlugus fašistiniam režimui, Paleckis, Lietuvos Komunistų partijos Centro Komitetui rekomendavus, darbo žmonių remiamas, sudarė Lietuvos liaudies vyriausybę. Būdamas jos ministru pirmininku, jis kartu ėjo respublikos prezidento pareigas. 1940 metais Justas Paleckis įstojo į Komunistų partijos eiles. Vykdydamas lietuvių tautos valią, 1940 metų rugpjūčio mėnesį jis vadovavo Liaudies Seimo delegacijai, įteikusiai TSRS Aukščiausiajai Tarybai rezoliuciją, kurioje buvo prašoma priimti Lietuvos TSR į Tarybų Sąjungą. Kartu su kitais jaunos Tarybų respublikos vadovais aktyviai kūrė naują gyvenimą, kūrė ir stiprino Tarybų valdžią Lietuvoje.

Didžiojo Tėvynės karo metais jis padėjo organizuoti Tarybinės Armijos lietuvišką junginį, rėmė partizanų kovą gimtajame krašte.

Atkūrus Tarybų valdžią Lietuvoje, buvo išrinktas Lietuvos TSR Aukščiausiosios Tarybos Prezidiumo pirmininku ir šiame poste dirbo daugiau kaip 27 metus, dideliu indėliu prisidėjo prie respublikos liaudies ūkio vystymo ir kultūros ugdymo.

1966 metais Justas Paleckis išrenkamas TSRS Aukščiausiosios Tarybos Tautybių Tarybos pirmininku. Jis daugelį metų buvo TSR parlamentinės grupės narys, buvo renkamas kandidatu į TSKP CK narius. Jis buvo ilgametis Lietuvos

Komunistų partijos Centro Komiteto biuro narys, pirmojo—aštuntojo šaukimų TSRS Aukščiausiosios Tarybos, visų šaukimų LTSR Aukščiausiosios Tarybos deputatas.

1970 metais Justas Paleckis, išėjęs į pensiją, toliau aktyviai dalyvavo visuomeninėje veikloje. Nuo 1975 metų jis buvo Lietuvos TSR Taikos Gynimo komiteto pirmininkas.

Būdamas rašytojų ir žurnalistų sąjungos narys, jis aktyviai reiškėsi literatūrinėje veikloje, išleido keletą poezijos rinkinių, publicistikos ir atsiminimų knygų.

Už didelius nuopelnus Komunistų partijai ir Tarybų valstybei Justui Paleckiu buvo suteiktas Socialistinio Darbo didvyrio vardas. Jis apdovanotas šešiais Lenino ordiniais, Spalio revoliucijos, Didžiojo Tėvynės karo 1 laipsnio, Tautų Draugystės ordiniais, medaliais.

Spaudoje paskelbtuose nekrologuose, kuriuose pasirašė Tarybų Sąjungos Komunistų partijos ir TSRS vyriausybės vadovai, Lietuvos KP ir Respublikos vyriausybės vadovai, revoliucinio judėjimo Lietuvoje dalyviai, žymūs mokslo, kultūros veikėjai, sakoma:

Savo ilgamete valstybine ir visuomenine veikla Justas Paleckis pelnė Tarybų Lietuvos darbo žmonių pripažinimą ir pagarbą. Aktyvaus kovotojo, tauraus komunisto, ištikimo liaudies sūnaus atminimas visada liks mūsų širdyse.

Medicininėje išvadoje pranešama, kad Justas Paleckis sirgo stenozuojančia vainikinių širdies arterijų skleroze. Įvykus vienos iš jų trombozei, išsivystė miokardo infarktas, kuris komplikavosi širdies sienos plyšimu, nuo ko ligonis mirė.

Justo Paleckio palaikai buvo pašarvoti Meno darbuotojų rūmuose Vilniuje. Laidotuvės vyko Antakalnio kapinėse sausio 30 dieną.

V. Petkevičienė

Trumpai

— Tokijo laikraštis "Mainichi Daily News" praneša, kad Japonijos vyriausybė nutarė duoti paskolų socialistiniam Vietnamui, nežiūrint kad Kinijos maoistai yra priešingi.

— Kiniečių valstiečių bėgimas į britų valdomą Hong Kongą darosi nebepakenčiamas. Vien tik pereinamais metais nelegaliai per sieną į Hong Kongą perbėgo mažiausia 100,000 ir legaliai įvažiavo apie 60,000. Žmonės bemoksliai, fabrikuose dirbti netinkami. Hong Konge nėra kur jiems dėtis.

— Kaip praneša žinių agentūra Prensa Latina, Kubos dvasininkų Ecumenical taryba pasmerkė JAV už sustiprinimą pajėgų Guantano bazėje ir uždėtą Kubai ekonominę blokadą.

VILNIS

Lithuanian Peoples Bi-weekly

Published bi-weekly, Thursday, except when preceded by a Holiday.
by the Workers Publishing Association, Inc.
Subscription rates in United States: one year \$10.00, six months \$5.50;
Chicago \$12.00, 6 months \$6.50; Canada \$15.00, 6 months \$8.00;
foreign countries \$15.00, 6 months \$8.00.

3116 So. Halsted St., Chicago, Illinois 60608 Phone 842-7325

Second-class postage paid at Chicago, Illinois

Apleista karta

Amerikos jaunimą galima pavadinti apleista karta, ypač spalvotosios rasės jaunimą. Tūkstančiai jo auga ir bręsta be perspektyvų kada nors pradėti savistovų žmonišką gyvenimą. Laimingi tėra tik tie, kuriems tėvai duoda mokslo, šioji tokį amata, ar šiaip įstato į gyvenimo vagą. Tačiau apie tuos, kurie auga bedarbių šeimose, ar iš socialinio aprūpinimo pensijų gyvenančiose šeimose bei vos suvedančiose šeimos biudžeto galus, graudu pagalvoti, kokia jų ateitis. Kažkas yra pasakęs: būsimi šalies plebėjai.

Nūdien, kai produkciją dominuoja mašinos ir vis labiau tobulėjanti technika, gauti nors ir paprastą kiek nors padoresnį darbą kaip suaugusiam žmogui, taip jaunam reikia mokėti ir skaityti, ir rašyti, ir skaičiuoti, reikia būti nors kiek susipažinusi su matematika. Darbdaviai be šių pagrindinių žinių nepriima nei juodžiausiam darbui dirbti. O kiek tokių jaunuolių yra! Begalė. Viceprezidento Walter Mondale komisijai eilė firmų papasakojo, kad apklausinėjant norinčius gauti darbo jaunus žmones iš 12 ar 15 apklausinėtų esti tik vienas tinkamas ir tai tik juodam darbui.

Kodėl? Tos pačios viceprezidento komisijos tyrinėjimų duomenimis, 42 procentai negrų jaunuolių yra faktinai analfabetai. Pasibaistinas procentas ir baltosios rasės jaunuolių, augusių skurdžių šeimose. Nenuostabu, kad jaunimo tarpe valdžios statistikos duomenimis nedarbo lygis 14 procentų, o negrų jaunimo tarpe net 33 procentai. Į šią jaunų žmonių bedarbių armiją nepriskaitomi tie, kurie neturi vilties, kad kas juos samdys bemokslus, analfabetus.

Jie gyvena su ta diena. Iš lengvo išsigimsta tinginiais, valkatomis, plėšikais, narkomanais. Artinantis rinkimams, be abejo, kad tarp jaunuolių pasimedžiojus balsų, prez. Carteris pasiūlė papildomai skirti \$2 milijonus šių jaunuolių mokymui rašyti. Geriau kaip niekas. Bet ar problema bus išspręsta, kai nedarbas oficialiai 6 procentų ir vis didėja? Pakanka fabrikantams ir kompanijoms patyrusių, turinčių darbo stažą ir gerai išimokslinusių. Pramokęs pasirašyti pavardę, šiek tiek skaityti ir keturis veiksmus aritmetikos ir pasiliks kandidatu plėbėjaus kategorijai.

Verktinai reikia įstatymo

Darbininkui svarbiausia—turėti darbo. Nežiūrint kaip darbdavio išnaudojamas, vistiek šiaip taip pragyvena, augina šeimą. O jeigu turi gerėlesnį darbą, tai pasideda ir centą kitą juodai dienai, ligai, ir netgi jaučiasi esąs žmogus. Bet darbininkui darbas nėra užtikrintas, nors sveikata ir tarnauja. Fabrikantas ar šiaip darbdavys bile kada gali jį paleisti iš darbo. Darbininkas neturi kur pasiskųsti, kad jį paleido. Nėra įstatymo, kad fabrikantus draustų mėti darbininkus iš darbo. Kapitalistinėje sistemoje, fabrikantui darbininkas fabrike yra tik jo įrankis: kai reikalingas—jį pasiima, kai nereikalingas—padeda į šalį ar išmeta.

Tobulėjant technikai, automatizacijai, pramonei vis mažiau reikia darbo rankų. Jų vietas užima automatizuotos mašinos, robotai, kompiuteriai. Čia, pas mus Amerikoje, netgi šalies ūkio pakilimo metais rankų perviršis esti, bedarbių armija visuomet milijoninė. O kai užaina recesija! Darbininkai sunerimsta: ar paspėsiu sulaukti pensijos metų!

Nuo II Pasaulinio karo metų, pergyvename jau kelintą recesiją. Visos jos Amerikos darbininkų klase kėlė nerimą, bet ši, kurią pradėjome pergyventi, kelia labiausiai. Organizuotų darbininkų profsąjungos derybose dėl darbo naujų kontraktų stato klausimą ir darbo saugumui užtikrinti, reikalauja įstatymo, kad paleidžiant iš darbo būtų pranešta iš anksto, kad fabrikantai ar kompanijos garantuotų tam tikrą laiką, nors ne visą algą, tai nors kiek pragyvenimui kol darbininkas susiras kitą darbą.

Bet kur tau! Kompanijos dirba savo. Nevaržomos jokių įstatymų dėl recesijos paleidinėja darbininkus, laikinai uždarinėja fabrikus ar su savo fabrikais ir įmonėmis kelias į vietas, kur darbininkai neorganizuoti, dirba už mažesnes algas. Dar biauriau yra, kai darbininkus gąsdina, jog bankrutuoja. Ir, girdi, atsakykite išsikovotų benefitų, dirbkite už mažesnes algas, o tuo tarpu, neišsivysčiusiose šalyse, kur darbininkai dirba pūsdykiai, statosi didžiausius fabrikus. Pavyzdžiu gali būti Chrysleris.

Amerikoje verktinai reikalingas įstatymas, pagal kurį darbininkui turėtų būti garantuotas darbas taip, kaip yra socializmo šalyse. Bet turint galvoje, kas Amerikoje įstatymus rašo, be darbininkų griežto reikalavimo, nors kongrese yra pasiūlytas tokio įstatymo projektas, kongresas niekad jo neužgirs. Darbininkams reikės jį išsikovoti kaip išsikovojo aštuonių valandų darbo dieną, senatvės pensijas, nedarbo kompensacijas ir kitus socialinius įstatymus.

Apžvalgos

Neseniai Amerikoje lankėsi iš Tarybų Lietuvos atvykęs kunigas Gediminas Blynas. Buvo sustojęs Clevelande, kur lietuvių parapijos bažnyčioje vieną sekmadienį laikė mišias ir po mišių tą pačią dieną buvo pakviestas į lietuvių moterų katalikių susirinkimą.

Viskas būtų praėję tykiai kaip su anksčiau čia viešėjusiais iš Lietuvos kunigais, jeigu kunigas G. Blynas per pamokslą bažnyčioje ir katalikių moterų susirinkime nebūtų pasakęs teisybės apie religijos laisvę Lietuvoje.

Faktinai ne ką jis ten pasakė. Tik tai, kad Lietuvoje esanti visiška tikėjimo laisvė, o religinis apsnūdimas esą pačių katalikų kaltė. Reakcininkams užteko prieš kunigą pasiusi. Ne tik prieš kunigą, o ir prieš Clevelando katalikus, kad jie bažnyčioje neprotestavo, kad katalikių moterų susirinkime prieš kunigą nekėlė kačių koncerto. Reakcininkus taipgi išmušė iš lygsvaros ir tai, kad kunigas G. Blynas reakcininkų klerikalų leidžiamą "Lietuvos Katalikų Bažnyčios Kroniką" išvadino melaginga. Vadinas, toje "kronikoje" apie katalikų bažnyčios padėtį Lietuvoje nėra teisybės.

Nacionalistų spaudoje, pradedant "Naujienomis" ir baigiant kitais jų laikraščiais, pasipylė nukreiptų prieš kun. G. Blyną visokių straipsnių. Kai kurie tų straipsnių autoriai kunigą netgi išvadino "raudonu agentu" ir, girdi, su svečiais iš Lietuvos, kokie jie bebūtų, ar giminių iškviesti, ar šiaip atvyksta, reikią elgtis kitaip, negu iki šiol buvo elgiamasi. Nepasitikėti jais, netylėti apie juos.

Ar tai nepašėlimas bijoti krislelio teisybės apie Lietuvą? Nenuostabu, kad reakcininkai siunta, kad žmonės turistinėmis grupėmis vyksta į Lietuvą, prenumeruoja lietuviškus tarybinius laikraščius, skaito knygas. Jie siekia, kad naujųjų ateivių (dypukų) masė nieko nežinotų apie Tarybų Lietuvą, kad būtų išplautomis smegenimis.

Birčistinių nuotaikų žmogus

"Naujienų" sausio 15 d. laidoje kažkoks J. Zemaitis sušunka, kad "tenka laukti dar vienos komunistinės valstybės Afrikoje" ir toliau rašo:

— Anglija, nusiuntusi į Rodeziją savo lordą ir apie 1,500 kareivių, pavertė niekais neperseniai ten pravestus rinkimus. Iš Zambijos jau grįžo juodžiai, save pasivadinę patriotais, ir dideliu atkaklumu rengiasi dalyvauti naujuose rinkimuose, kad Rodezijoje pravestų "demokratiškus" balsavimus ir valdžią perimtų Patriotinis frontas (tiksliau sakant—komunistinis su rusiškais ginklais).

— Tas frontas jau pajėgė suruošti Rodezijos Juošuos Nkomo en-ziastingą sutikimą, o Anglija džiaugiasi laimėjimais.

Įsivaizduokite! Anglija džiaugiasi, kad Rodezijoje Patriotinis frontas, kuris pagal tą J. Zemaitį yra komunistinis, rengiasi balsavimams ir valdžią perimti į savo rankas. Ar tai ne birčistinės nuotaikos?

Kur girdėjai, kad Anglija, imperialistinė šalis, džiaugtųsi Rodezijos Patriotiniu frontu, ir dar "komunistiniu su rusiškais ginklais"? Išėina lygiai taip, kaip birčistų pirmtakūnai makartistai šūkalojo, kad prez. Eisenhoweris yra komunistas.

Rygos turgavietė— didžiausia šalyje

Jei norite geriau pažinti Rygą, Latvijos TSR sostinę, būtinai pabūvokite vienoje iš penkių miesto turgaviečių, savotiškų ūkinio gyvenimo indikatorių. Rygiečiai labiausiai mėgsta Centrinę turgavietę. Penki didžiuliai dengti paviljonai stūkso pačiame miesto centre, prie geležinkelio stoties, Dauguvos pakrantėje. Kiekviena produktų rūšis turi savo paviljoną: pieno, gastronomijos, daržovių, žuvies ir mėsos.

68 respublikos kolūkiai turgavietėje turi nuolatines vietas. Kasdien jų pelnas vidutiniškai 250 tūkstančių rublių. Individualių pardavėjų, turinčių sodybinius sklypus ar sodus, pajamų neįmanoma apskaičiuoti. Produktų tiekėjai patenkinti turgavietė, o pirkėjai?

Gyviausia turgavietėje—ryte. Sustabdžiau vidutinio amžiaus moterį, paklausiau, ką ji pirko. "Grietinės ir varškės",—atsakė Ruta Liepinė, bibliotekos vedėja.

— Bet tai galima nusipirkti bet kurioje pieno parduotuvėje!

— Teisybė, bet mūsų šeima labiau mėgsta turguje pirktus. Ypač naminę varškę. Ji skanesnė.

Prie vaisių ir daržovių prekytaliu sutikau Emiliją Plimę, pensininkę.

— Duktė negaluoja,—pasakė susirūpinusi,—reikia vitaminų. Ji labai mėgsta granatus. Jų atveža iš pietų, iš Vidurinės Azijos ir Užkaukazio.

Miestiečiai žino, jog čia ištisus metus prekiaujama šviežiais obuoliais, agurkais, grybais, namuose raugtais kopūstais.

(Nukelta į trečią puslapį)

Pradeda pasakyti

Niekam nepaslapstis, kad su dypukų banga į JAV atbėgo ir nacistinių nusikaltėlių. Kai kuriuos Imigracijos ir Natūralizacijos departamentas jau pradeda "čiupinėti", apie kai kuriuos jau rašo netgi didžioji spauda. Tačiau nacionalistų spauda apie juos tyli ir tyli, o tokį Impulevičių, kai numirė, netgi išgarbino kaip buvusį didelį Lietuvos patriotą.

Bet štai, nei iš šio, nei iš to, "Naujienose" sausio 15 d. K. P. straipsnyje "Gana tylėti", aprašęs savo išgyvenimus nacių okupacijos metais ir paminėjęs kelis pavyzdžius kaip lietuviai talkininkavo naciams, straipsnio pabaigoje rašo:

— Mes linę kaltinti okupantus. Bet, nors nežymus nuosimtis, buvo ir mūsų, kurie, būdami ne aukštos moralės, kišo nekaltus žmones į kalėjimus ir net žudė. Teis juos istorija! Tebūna Dievas gailestingas be laiko išvartiesiems iš pasaulio!

— Tie asmenys, kurie viršijo tarnybose savo kompetencijos ribas, kai priartėjo pavojus, pirmieji išsinešė kudašius ir čia tūnoja suglaudę ausis.—

Sventą teisybę rašėm ir rašom, kad tarp dypukų yra nacistinių nusikaltėlių. Dabar ir jie patys pradeda apie tai išsirtarti. Ir bravo, kad pradeda išsirtarti. Su tokiais žmonėmis, kokie jie bebūtų, galima rasti bendrą antinacistinę kalbą. Ir reikia jos ieškoti.

Nauja Portugalijos vyriausybė

Kaip prisimename, Portugalijoje vykusių pirmalaikius rinkimus laimėjo dešiniųjų partijų sąjunga. Bendru frontu prieš pažangos jėgas stoji dešinėsios krypties politikai, atstovaujantys socialdemokratams, centristams ir monarchistams. Atsistatydinus laikinajai nepartinių vyriausybei, naująją sudarė šios grupuotės lyderis socialdemokratų partijos vadovas F. de Carneira, keturiasdešimt penkerių metų teisininkas, pagarsėjęs dešiniomis pažiūromis.

Tad, praėjus daugiau kaip penkerius metams po "raudonųjų gvazdikų" revoliucijos Portugalijoje pirmą kartą į valdžią atėjo grynai buržuazinių jėgų atstovai. Jie per savo trumpą valdymo laikotarpį bandys revizuoti 1974-ųjų balandžio revoliucijos iškovojimus—mėgins denacionalizuoti kai kurias pramonės šakas, kurias bekraujės revoliucijos pergalės laikotarpiu suvalstybino pažangos ir nacionalinės nepriklausomybės jėgos, bandys panaikinti darbininkų kontrolę įmonėse. Naujoji vyriausybė dar platesniu mastu stengsis grąžinti žemes stambiams žemvaldžiams. O tai susiję su kooperatyvų, įsikūrusių šiose žemėse, panaikinimu, dešimčių tūkstančių valstiečių išvėjimu iš jų krauju bei praktiškai laistytų laukų. Bus, be abejo, bandoma padaryti dar daugiau posūkių į dešinę, kartu atsiribojant nuo "raudonųjų gvazdikų" revoliucijos iškovojimų.

Bet negalima užmiršti, kad pradedanti eiti savo pareigas dešinioji vyriausybė neilgalaike. Ji gyvuos tik iki šių metų vasaros. Tuomet šalyje vyks eiliniai naujo šalies

parlamento rinkimai. Kaip tik dėl to reikia manyti, parlamente vyks aštri politinė kova.

Po naujųjų rinkimų, kurie bus pilnateisiai, atsiras galimybė padaryti pakeitimus dabartinėje konstitucijoje. Požiūris į ją, priimtą po "raudonųjų gvazdikų" revoliucijos, skirtingas. Bandydamos išnaudoti savo laikiną vyraujančią poziciją parlamente, dešinėsios jėgos mėgins paruošti naujos konstitucijos punktus, kurie vėliau turėtų būti "pratepti" respublikos asamblėjoje. Atkirtį jiems ruošia komunistai. Jeigu socialistai, kurie diskreditavo save Pirėnų pusiasalio gyventojų akyse ir dėl savo antikomunistinės pozicijos patyrė pralaimėjimą tiek parlamento rinkimuose, tiek ir per rinkimus į vietos valdžią, padarys teisingas išvadas—pažangos jėgos pajėgs suduoti dešiniojo fronto atstovams Portugalijos parlamente rimtą smūgį, pajėgs blokuoti kai kurias naujosios vyriausybės užmačias. Bet jeigu socialistai ir toliau eis liaudies interesų išdavystės keliu, nesutiks bendrai su komunistais, kitomis pažangos jėgomis pastatyti užgardą kelyje į Portugalijos liaudies interesų išdavystę, sunku bus tikėtis, kad iškovojimai būtų apginti. Štai dėl ko pasaulis susidomėjęs pusę metų seks įvykius Portugalijoje. Šie šeši mėnesiai turės parodyti, kokių kelių ateityje pasuks šalis, prieš penkerius metus įgyvendinusi bekraujės revoliuciją.

A. Šermukšnis

TARPTAUTINĖS TEMOS

Štrausas taiko i kanclerius

Ruošiantis 1980 metų rinkimus i Vakarų Vokietijos parlamentą (bundestagą), politinėje avanscenoje vėl pasirodė kraštutinių dešiniųjų lyderis Francas Jozefas Štrausas. Neseniai jį kandidatų i kanclerius iškėlė opozicijoje esantis buržuazinis konservatyvus Krikščionių demokratų sąjungos ir Socialinės krikščionių sąjungos (KDS-SKS) blokas. Štrausas vadovaus šio bloko kovai prieš valdančiąją Vokietijos socialdemokratų partijos ir Laisvosios demokratų partijos koaliciją, kuriai atstovauja dabartinis VFR kancleris H. Smitas.

Bavarijos politiko šansai rinkimuose susiję ne tiek su viltimi, kad nugalės jo partija, o daugiau su tuo, kad nemažų laimėjimų gali pasiekti neseniai Vokietijos Federatyvinėje Respublikoje atsiradusios ir sparčiai stiprėjančios nedidelės partijos, kurios gali atimti rinkėjų balsus iš Štrauso priešininkų ir tokiu būdu prisidėti prie jo pergalės. Čia turimos galvoje vadinamosios "žaliosios" politinės grupuotės, kovojančios prieš aplinkos teršimą, taip pat prieš vyriausybės programą statyti atominės elektrinės, kurių eksploatavimas tankiai apgyvendintos Vakarų Vokietijos sąlygomis sudaro tam tikrų problemų aplinkos apsaugai.

Štrausą—karinių-pramoninių monopolijų statytinį remia labai įtakingi stambiosios buržuazijos sluoksniai, kurie turi efektyvias priemones rinkėjams paveikti, masėms mulkinti. Pakanka pasakyti, kad tris ketvirtadalius VFR dienraščių tiražo kontroliuoja laikraščių "karalius" Špringeris, kuris remia Štrausą ir jo šalininkus.

Povilas Venta— LTSR nusipelnęs kultūros veikėjas

(TELEGRAMA)

Vilnius, sausio 28. — Už nuopelnus propaguojant JAV visuomenei tarybinės liaudies laimėjimus ekonomikos ir kultūros srityje ir už ilgametę vaisingą veiklą pažangiose užsienio tėvynainių organizacijose, Lietuvos Aukščiausiosios Tarybos Prezidiumo įsaku Povilui Ventai suteiktas Lietuvos TSR nusipelnusio kultūros veikėjo Garbės Vardas.

Sausio 25 dieną Meno darbuotojų rūmuose susirinkime Tarybų Lietuvos visuomenės atstovai, žurnalistai paminėjo žymaus pažangių JAV lietuvių veikėjo, aktyvaus kovotojo už taiką ir socialinę pažangą, Lietuvos TSR nusipelnusio kultūros veikėjo Povilo Ventos gimimo septyniasdešimtmetį.

Susirinkimą pradėjo "Tėviškės" draugijos pirmininkas Pranas Petronis. Pranešimą apie jubilato gyvenimą padarė Lietuvos TSR Žurnalistų sąjungos valdybos pirmininkas, "Tiesos" laikraščio redaktorius Albertas Laurinčiukas. Susirinkime kalbėjo dimisijos generolas majoras Vladas Karvelis, Lietuvos TSR nusipelnęs kultūros veikėjas Jonas Jurgaitis, Valstybinio televizijos ir radijo komiteto vyriausias redaktorius Jonas Lukoševičius. Jie pabrėžė jubilato ryžtą kovoje už taiką, už gražesnę žmonijos ateitį, aktyvią jo veiklą propaguojant JAV visuomenei tarybinės liaudies laimėjimus.

Minėjimo dalyviai pasiuntė Povilui Ventai sveikinimo telegramą, kurioje palinkėjo geros sveikatos ir ištvermės visuomeninėje veikloje.

V. Petkevičienė

Reikia taip pat turėti galvoje tai, kad Štrausas—patyręs politikierius ir apsikrus demagogas, kuris moka panaudoti savo tikslams ir masių nepasitenkinimą ekonomiais sunkumais (nedarbu, mokesčių ir kainų didėjimu), ir nacionalistines aistras, ir antikomunistinius prietarus. Jis jau mėgina tai daryti. Siekdamas apjuodinti socializmą, jis mėgina sutapatinti jį su ... nacionalsocializmu, t. y. fašizmu.

Štrauso pareikimuose, kaip rašo Vokietijos socialdemokratų partijos parlamento frakcijos pirmininkas G. Veneris, ignoruojama siena ne tik su Vokietijos Demokratine Respublika ir Lenkija, bet ir su Prancūzija bei Belgija. "Tas, kas kultivuoja reicho idėjas,—pažymi G. Veneris,—ne tik pažeidžia sutarčių dvasią ir raidę, bet taip pat tiesia kelią revanšizmui, kelia grėsmę taikai". Kas tiesa, tai tiesa.

Demokratinės Vakarų Vokietijos jėgos, jų tarpe Komunistų partija, supranta tą pavojų, kurį kelia Štrauso vadovaujama dešiniųjų jėgų aktyvėjimas. Todėl jos ragina sutelkti visų demokratinėjų ir kairiųjų jėgų pastangas kovoje prieš dešinijį pavojų. "Sustabdyti Štrausą!", "Neremti Štrausol!"—šie šūkiai jau dabar skanduojami įvairiose šalies miestuose ir rajonuose vykstančiuose mitinguose bei manifestacijose.

A. Sereika

Apie šacho "draugus"

Laikraštis "Washington Post" sausio pirmomis dienomis išspausdino eilinį savo komentatoriaus J. Anderson straipsnį, kuriame atskleidžiama, kokie iš tikrųjų ryšiai taip sutvirtino JAV "draugystę" su buvusiu Irano šachu. Kaip aiškėja, jų pagrindas, be idėjinė JAV simpatijų režimui, pavertusiam Iraną kalėjimu, yra ... pinigine su šacho ir jo parankinių pasigrobtais pinigais.

Artimas šacho bičiulis ir jo ambasadorius Jungtinėse Amerikos Valstijose A. Zahed, nurodo laikraštis,

ne tiek dirbo diplomatinę darbą, kiek "supirkinėjo visus iš eilės" įtakingus JAV valstybinius veikėjus. Jie reguliariai gaudavo dolerių prikimštus vokus, persiškus kilimus, juvelyrinius dirbinius, laikrodžius, juodųjų ikrių dežutes, brangaus šampano butelius. "Kyšiai aukštiesiems oficialiems veikėjams buvo dar įspūdingesni",—pabrėžia J. Anderson.

Pasak "Washington Post", buvęs JAV sekretorius H. Kissinger užtikrindavo šachui pasakišką pelną už pardavinėjimą naftą. Didelė šio pelno dalis patekdavo į banką, priklausantį Kissingerio "patronui" Rokefelleriui.

Prie aukštas pareigas einančių Irano monarcho "bičiulių" J. Anderson priskiria taip pat buvusį JAV valstybės sekretorių V. Rogers, kuris buvo masiško naujausių Amerikos ginklų tiekimo Iranui iniciatorius. "Praėjus vos trims mėnesiams, kai Rogers 1973 metais paliko valstybės departamentą—rašoma straipsnyje,—jis tapo Pahlevio fondo direktorium". Šio fondo, kurį visiškai kontroliavo šacho šeima, vienas iš svarbiausių uždavinių buvo naudingai realizuoti šacho pasigrobtus bilijonus dolerių įvairiose Vakarų šalių įmonėse.

J. Anderson pažymi, kad perėmusi iš savo pirmtakų šacho rėmimo "estafetę", dabartinė Amerikos administracija ją nešė iki pat galo. "Vos prieš du mėnesius iki šacho nuvertimo,—praneša jis,—prezidento patarėjas nacionalinio saugumo klausimams Ž. Brzezinskis paskambino Irano diktatoriui ir jį užtikrino, kad Jungtinės Valstijos jį remia 100 procentų. Tuo, pabrėžia autorius, pasireiškė "mūsų tikriausiai nepagydoma meilė diktatoriams". "Irano krizė,—baigia J. Anderson,—tik dar kartą ir dramatiškiausiai parodė, kokį priešiškuumą JAV sukėlė pasaulyje Washingtono parama represyviams diktatoriškiems režimams antikomunizmo vardu".

Š.

(Atkelta iš antro puslapio)

Beje, kaip byloja statistika, didėjant maisto produktų valstybinio sektoriaus ištekliams, plečiantis valstybinei ir kooperatinei prekybai, kolūkinių turgaviečių vaidmuo mažėja. Prieš 15 metų turgavietės parduodavo gyventojams 10 procentų maisto prekių, o dabar—šiek tiek daugiau kaip 8 procentus.

Rygiečiai ypač didžiuojasi gėlimis: ištisus metus turgavietėje veikia 43 gėlių paviljonai, priklausantys kolūkiams ir žuvininkystės ūkiams. Turistai mano, jog Rygos centrinė turgavietė pagal gėlių gausumą, rūšių ir atspalvių turtinumą nenusileidžia rytietiškomis.

O kainos? Turgavietėje kainos, kaip žinoma, priklauso nuo paklausos ir pasiūlos. Jei kokių nors produktų valstybės parduotuvėse perteklius, tai ir turgavietėje jie kainuoja tiek pat ar net mažiau. Jei mieste ko nors trūksta arba pasirinkimas mažesnis—kainos atitinkamai kyla.

O štai ką sako kolūkinės prekybos specialistas Leonidas Brezkalnis: "Prekyba turgavietėje skirtinga nuo kitų tarybinės prekybos formų: nepaklusta planavimui. Mes negalim administracine tvarka nustatyti, kiek produktų atvežti ir kokia kaina parduoti. Juk kolūkiai, įvykdę išpareigojimus valstybei, patys paskirsto savo produkciją. Tai ypač būdinga privatiems asmenims".

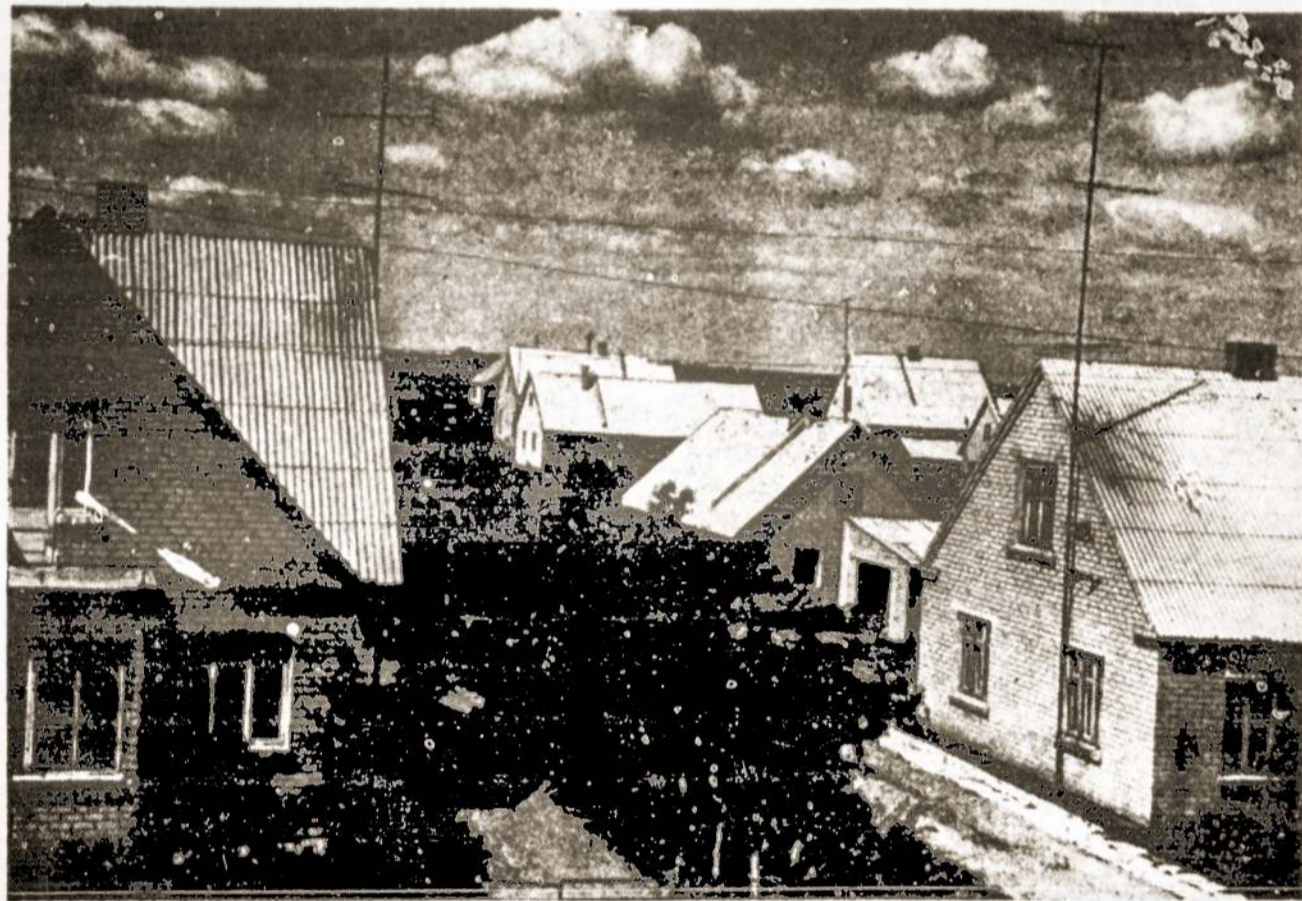
Kad pardavėjai ir pirkėjai Rygos centrinėje turgavietėje sutaria, liudija statistikos duomenys: joje kasdien apsilanko vidutiniškai 100 tūkstančių žmonių.

A. Jemeljanovas

Vilnis, vasario 7

DIRBTI DABAR DAUG LENGVIAU, SMAGIAU

Pakruojos rajono "Komunaro" kolūkio centrinės gyvenvietės kampelis.

Visi, kas tik atvyksta į Žeimelio, Pakruojos rajono "Komunaro" kolūkio centrą, stebisi pastaraisiais metais čia įvykusiais dideliais pasikeitimais.

— Netrukus, kai visiškai įgyvendinsime šio penkmečio socialinės raidos planą, pas mus bus gražiau, — didžiudamiesi sako žemdirbiai. Ir priduria: — Užsukite į mūsų fermas, dirbtuves. Įsitikinsite, kad jose dirbti dabar daug lengviau, smagiau.

Darbo buities sąlygos — du neatskiriami dalykai. Kuo geresnės bus darbo sąlygos, tuo daugiau padarys ir mažiau pavargs žmogus, smagesnis sugrįš į namus, daugiau laiko galės skirti politinei savišvietai, asmeniniams reikalams, pomėgiams. O kuo geresnės bus buities sąlygos, tuo žvalgesnis, geresnės nuotaikos ji ateis į darbą. Todėl ūkio vadovai, nors ir labai užsiėmę gamyba, statybomis, nė minutei nepamiršta žemdirbių buities reikalų. Tikslas suformuotas labai konkrečiai — pasiekti, kad centrinėje gyvenvietėje būtų visi komunaliniai, kultūriniai patogumai. Jau dabar daugiau kaip 60 šeimų naudojami vandentiekiai, centralizuotu šilumos tiekimu, kanalizacija. Ateityje šiuos patogumus turės visi Žeimelyje gyvenantys žemdirbiai. Gyvenamojo ploto statyba tolydžio spartinama. Šį penkmetį bus baigta kultūros namų su sporto sale ir administracinio pastato statyba. Atsivers palankesnės galimybės saviveiklai, sportui, apskritai masiniam kultūriniam darbui.

Restauruojamas istorinis-etnografinis paminklas — Žeimelio karčema. Ne, tai nebus vieta, kur susirenka pavalgyti ar išgerti. Čia bus įrengta 120 vietų iškilmų salė. Joje bus pagerbiami pirmūnai, darbo veteranai, bus skaitomos paskaitos, vyks susitikimai su kultūros, meno, mokslo darbuotojais. Jaunieji čia atšoks savo vestuves, čia bus švenčiamos ir jų naujagimių vardynos.

Įgyvendinant socialinės raidos

4

planą, ūkyje stengiamasi lengvinti žmonių darbą ne tik visuomeninės gamybos baruose, bet ir asmeniniame ūkyje. Žmogus į gera paprastai atsako geru. Žemdirbiai, matydami, kad kolūkio valdyba, visuomeninės organizacijos nuosirdžiai rūpinasi jų reikalais, stengiasi našiau dirbti, labiau brangina viską, kas surišta bendru darbu. Kolūkio interesai tampa jų interesais.

"Komunaro", kaip ir daugeliui kitų rajono ūkių, labai aktuali mechanizatorių problema. Jų dar trūksta, tačiau reikalai taisosi. Anksčiau, būdavo, kolūkio vadovai kalbina vaikiną mokyti profesinėje mokykloje. Jis atsiskaitė. Visokias priežastis suranda. Kasmet tik po 2-3 pavykdavo prisikalbinti. Dabar, kai iš esmės pasikeitė mechanizatorių darbo ir buities sąlygos, kalba kita. Dabar profetchninėse mokyklose mokosi 10 vaikinų, kurie netrukus išilies ūkio mechanizatorių gretas.

"Komunaro" kolūkyje žemdirbių butų, buities sąlygomis, kultūrinių poreikių tenkinimu rūpinamasi ne mažiau, negu gamybos plėtojimu. Tai labai prisideda prie žemdirbių politinio, darbinio visuomeninio aktyvumo kėlimo ir leidžia sėkmingai įgyvendinti tuos uždavinius, kurie iškelti TSKP CK nutarime, — laiku plačiai informuoti žemdirbius, kaip vyksta socialistinis lenktyniavimas, rūpintis jų profesinio ir kultūrinio lygio augimu, jautriai reaguoti į žmonių poreikius.

Iš tiesų labai reikšminga, kaip sakoma nutarime, kaime vykstančių didelių socialinių pakitimų sąlygomis nuolat rūpintis, kad kiltų žemdirbių bendrojo išsilavinimo, profesinio ir kultūrinio lygis. Visa tai ugdo didžiulę žemdirbio atsakomybę už visapusišką ir dinamišką žemės ūkio vystymą, už tai, kad būtų gaminama ir parduodama valstybei daugiau grūdų, mėsos, pieno, bulvių ir kitų produktų, kad kuo sėkmingiau būtų įvykdyti dešimtojo penkmečio planai.

N. Jokštienė
(Sutrumpintas)

Automobilio paskirtis Lietuvoje

Pas mus Amerikoje automobilis yra būtenybė. Be automobilio vargas viešąja transportacija nuvažiuoti į darbą, o toliau gyvenantiems stačiai neįmanoma. Be automobilio vargas parsigabenti maisto produktų iš supermarketo. Nuvažiuoti pas pažįstamą, gyvenantį kitame krašte miesto, be automobilio trunka valanda dvi ir daugiau. Vasaros metu išvažiuoti iš miesto į gamtą pailsėti, be automobilio toli nenuvažiuosi. Be automobilio netgi nepalydėsi į kapines savo mirusio draugo ar artimo.

Lietuvoje automobilio paskirtis visiškai kitokia. Stai ką rašo žurnalistas Algimantas Semaška žurnale "Kultūros barai" Nr. 10, pereinamųjų metų:

Dabar pasaulyje yra apie 300 milijonų automobilių. Tarybų Sąjungoje vien individualių automobilių yra apie 5,5 milijono. Lietuva — viena iš sparčiausiai "besiautomatizuojančių" respublikų. Stai kaip augo nuosavų automobilių skaičius Lietuvoje: 1960 m. 810,000, 1970 m. — 32,000, 1975 m. — 110,000, 1979 m. — 200,000.

Vidutiniškai dabar kas penkta Lietuvos gyventojų šeima turi nuosavą automobilį. Vadinasi, jau turime žiūrėti į jį buitiskai, be mokslo ir technikos patoso, automobilis — tai daiktas, užimantis savo vietą mus supančių daiktų pasaulyje. Kokia toji vieta.

Jeigu automatizacijos tempai nelėtės (tikriausiai taip ir bus), tai po kelerių metų Lietuvoje automobilių turės kas antra šeima... Manoma, kad tai bus "autoprisotinimo lygis". Automobilis teikia galimybę greičiau judėti, vadinasi, mes galime daugiau pamatyti ir sužinoti, nei mūsų protėviai, keliavę pėsčiomis ar arkliais kinkytomis vežėčiomis. Automobilis padeda turin-

giau praleisti laisvalaikį, pailsėti, sukaupti energijos darbui. Sociologiniu aspektu žvelgiant, automobilis padeda patenkinti dvasinius, intelektualinius poreikius. Tačiau dar atsiranda ir tokių, kurie automobilį perka visų pirma todėl, kad galėtų jį pasipuikuoti. Toks automobilio manija užsikrėtęs pilietis be saiko blizgina ir čiustija savo mašiną, valandų valandas gali gržėtis ja, žinoma, ne kaip tobulu techninės estetikos tvariniu, o kaip savo visuomeninio prestižo etikete. Automobilis tokiam visų pirma požymis, kad ir jis priklauso tai grupei žmonių, kurių laiko sau pavyzdžiui. Žinoma, pikta, kad automobilis, šis daugelio žmonių kruopštaus kūrybinio darbo vaisius, tarnauja tokiems konformistiniams, svetimiems mūsų visuomenei tikslams. Belieka tik guostis, kad ir tokie automobilių savininkai retkarčiais pasinaudoja jais pagal paskirtį — išsiruošia turistinė išvykono ar pakeliauja per atostogas. Tačiau esu įsitikinęs — automobiliomanų mūsų automobiline tarpė tėra vienetai. Be to, automobilis, kaip televizorius ar tranzistorius radijo imtuvas, yra pasidaręs įprastiniu mūsų buities daiktu, ir ilgainiui nebebus jokios prasmės jį didžiuliuoti.

Daugumas Lietuvoje automėgėjų nuosavą automobilį dažniausia naudoja poilsio, turistinėms išvykoms. Šiuos teiginius patvirtina ir technikos kandidato Viko Olekos atlikti tyrimai. Savo disertacijos referate jis rašo, kad "pagrindinis tikslas (76,3-86,5%), kuriam savaitgaliais panaudoja individualius Lietuvos TSR vidutinių ir stambiųjų miestų gyventojai vasaros laikotarpiu, yra kelionės į trumpalaikio poilsio vietas."

S. J.

MES—ICHTIANDRAI

Daugiau kaip 600 moksleivių treniruojasi Vilniaus specializuotoje povandeninio plaukimo sporto mokykloje. Čia yra keturi 25 metrų baseino takeliai, dušai, pagalbinės patalpos.

Per dvejus metus, kuriuos veikia ši vienintelė respublikoje ichtiandrų mokykla, čia išaugo vienas sporto meistras, septyni kandidatai į meistrus, dešimt pirmaatskyrininkių. Penki mokyklos auklėtiniai yra respublikos povandeninio plaukimo rinktinės nariai.

NUOTRAUKOJE: pirmieji jaunųjų ichtiandrų žingsniai.

A. Palionio nuotrauka

ISRADINGŪJŲ KRAITIS

Panevėžio rajone tradicinė racionalizatorių savaitė — tai proga patikrinti, kas nuveikta per metus, pasidalyti patyrimu, naujovėm ir pateikti naujų pasiūlymų. Pernai ta proga 191 autorius pateikė 213 pasiūlymų, kurių beveik visi naudingi ir buvo įgyvendinti. Ypač aktyvūs Liberiško, Uliūnų tarybinių ūkių, Staniūnų bandymų stoties "Galybės", M. Melnikaitės kolūkio kūrybinės techninės minties puoselėtojai.

Šią racionalizatorių darbų peržiūrą vainikavo geriausių pasiūlymų paroda, surengta M. Melnikaitės kolūkyje.

ITEIKĖ DIPLOMUS

Meno darbuotojų rūmuose iškilmingai įteikė diplomus 1979 metų Lietuvos respublikinių literatūros ir meno premijų laureatams: poetams A. Maldoniui ir J. Strielkūnui, literatūros kritikai K. Ambrasui, režisieriui P. Gaidžiui, dailininkams V. Cipliauskui ir V. Trušui, Vilniaus valstybiniam kvartetui — A. Vainiūnaitėi, P. Kuncai, D. Katkui ir A. Vasiliauskui.

Iškilmėse dalyvavo vadovaujantys respublikos partiniai, tarybiniai darbuotojai, kūrybinių sąjungų vadovai.

Vilnis, vasario 7

Kaune įsteigtas jaunųjų eismo inspektorių klubas. Jis atlieka didelį darbą, propaguojamas jaunimo tarpe eismo žinias, aktyviai padeda mažinti eismo nelaimių skaičių mieste.

Nuotraukoje: Kauno miesto autoinspekcijos darbuotoja Irena Kulvietienė su jaunųjų eismo inspektorių klubo nariais prie Kauno gatvių schemos.
T. Zebrausko nuotr.

“Šėtos” sūri perka ne tik Lietuvoje

Kėdainių sūrių gamyklos Šėtos cecho dirbančiuosius pasiekė džiugi žinia. Už gerus gamybinius rodiklius, kokybišką produkciją, pavyzdinę darbo drausmę šis kolektyvas apdovanotas Lietuvos TSR Mėsos ir pieno pramonės ministerijos garbės raštu, jam suteiktas geriausios šios pramonės šakos Lietuvoje brigados vardas.

— Tai viso mūsų kolektyvo darbo pergalė, — sako cecho vyriausiasis meistras Renoldas Ramonas. — Ceche apie šimtą žmonių, visi jie — tartum viena šeima. Drauge dirba, drauge praleidžia laisvalaikį, drauge svarsto gamybos tobulinimo reikalus. Jei nebūtų darnaus susiklausymo, vargu ar nuolat viršytume gamybinius planus, pateiktume vartotojams kokybišką produkciją.

Bene daugiausia kruopštumo ir atidumo reikalauja sūrių gamyba. “Šėtos” sūrį valgo ne tik Lietuvos gyventojai. Su malonumu jį perka ir maskvietis, ir leningradietis. Šis sūris jau dešimt metų žymimas valstybiniu kokybės ženklu.

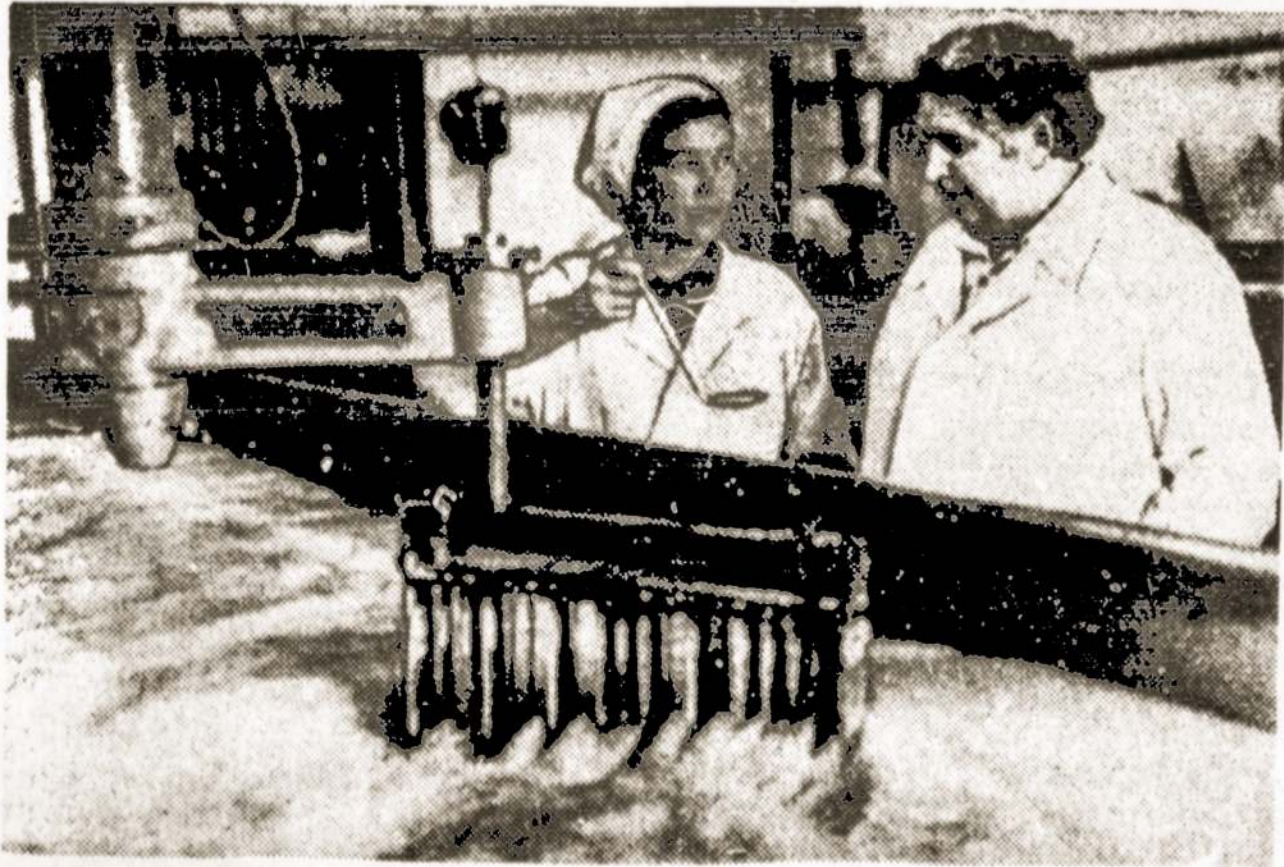
— Tikriausiai ne kiekvienas išvaizduoja, kaip daromi šie sūriai, — pasakoja sūrių gamybos meistrė Ovidija Rušinskaitė. — Technologi-

nis procesas ilgas ir sudėtingas. Pirmiausia imamas geriausios kokybės pienas. Jis atšaldomas, separuojamas, pasterizuojamas ir tik tada pilamas į sūrių vonias, kur tampa tiršta masė. Ši masė pilama į formas, presuojama, sūdoma ir įvilkta į celefano maišelius, keliauja į nokinimo rūsius. “Šėtos” sūris šiuose rūsiuose išbūna keturiasdešimt penkis paras.

Tačiau ir čia dar nesibaigia sūrių gamybos procesas. Juos dar reikia plauti, džiovinti, parafinuoti. Į paroduotus sūriai iškeliauja tvarkingai sudėti į medines dėžes.

Pereitais metais Šėtos cechais pateiktas vartotojams daugiau kaip aštuonis šimtus penkiasdešimt tonų sūrio, devynis šimtus keturiasdešimt tonų sviesto. Čia dar ruošiamas labai vertingas komponentas vaistų gamybai — pieno cukrus. Jis gaminamas ne tik Lietuvos farmacijos fabrikuose, bet keliauja ir į Lenkiją, Vokietiją.

— Tai labai efektyvus atliekų panaudojimo būdas, — sako R. Ramonas. — Anksčiau išrūgas atiduodavome ūkiams, o kartais tekdavo jas ir išpilti. Dabar iš jų gaunamas labai reikalingas ir vertingas produktas — pieno cukrus.

Mikrobiologė Vlada Tamošiūnienė ir cecho vyriausiasis meistras Renoldas Ramonas prie sūrių vonių.
R. Jakiūno nuotr.
Vilnis, vasario 7

UŽ LAIMINGĄ VAIKYSTĘ

Panevėžyje įvyko antroji respublikinė vaikų knygos šventė “Už laimingą vaikystę taikiame pasaulyje”. Jos metu vaikai susitiko su rašytojais, poetais, aktoriais. Parodų rūmuose veikė dailės paroda, Lenino aikštėje vyko vaikų piešimo konkursas.

NUOTRAUKOJE: vaikai piešia ant asfalto Lenino aikštėje.
M. BARANAUSKO nuotr.

Cia gyveno ir kūrė Stasys Šimkus

S. Šimkaus memorialiniame bute-muziejuje.

A. Kairio nuotr.

Pro aukštaūges tujas, kiek toliau nuo Bitininkų gatvės, matyti grakščių formų namas Nr. 45. Čia gyveno ir kūrė kompozitorius ir dirigentas, pedagogas ir kultūrinio darbo organizatorius Stasys Šimkus. Dabar šiame atokiame miesto kampelyje įsikūrė vienas kultūros židynys. Tai K. Petrausko muziejaus filialas — S. Šimkaus memorialinis butas-muziejus.

— Pirmame namo aukšte įrengti memorialiniai S. Šimkaus kambariai ir jo gyvenimo bei kūrybos apžvalga, išryškinanti svarbiausius laikotarpius, — pasakoja Kipro Petrausko memorialinio muziejaus skyriaus vedėja Gražina Serkšnienė, kartu su architektu Vaclovu Sakalausku, konsultuojant muzikologei Danai Palionytei, sukūrusi šią ekspoziciją. — Ji pradeda S. Šimkaus gimtojo namelio Jurbarko rajone, Seredžiaus apylinkėje, Motiškių kaime atvaizdu ir baigiama Respublikinėmis dainų šventėmis Vilniuje.

S. Šimkus — vokalinės muzikos meistras, didelis liaudies dainos mylėtojas ir propagotojas. Tai rodo ir nemaža jo autorinių leidinių: “Mūsų dainos” (Peterburgas, 1911 m.), “Dainų dainorėlis” (Kaune, 1912 m.), “Kur bakūžė samanta.” Žodžiai P. Vaičiūčio (Bruklinas, 1917 m.), solo, duetų, dainų chorams rinkinys (I-V), išleistas Vilniuje 1961-1977 metais. Yra ir pirmųjų lietuviškų vakarų, simfoninių koncertų programų.

— Turime S. Šimkaus simfoninės poemos “Nemunas” rankraštį, ori-

ginalių dainų “Į ateitį šviesią”, “Kumečio daina” ir kompozitoriaus stambiausio kūrinio — pirmosios lietuviškos operos socialine tematika “Kaimas prie dvaro” (“Pagirėnai”) — rankraščių faksimiles. Vitrinos centre didelė nuotrauka: S. Šimkus, rašantis šią operą 1940 m.

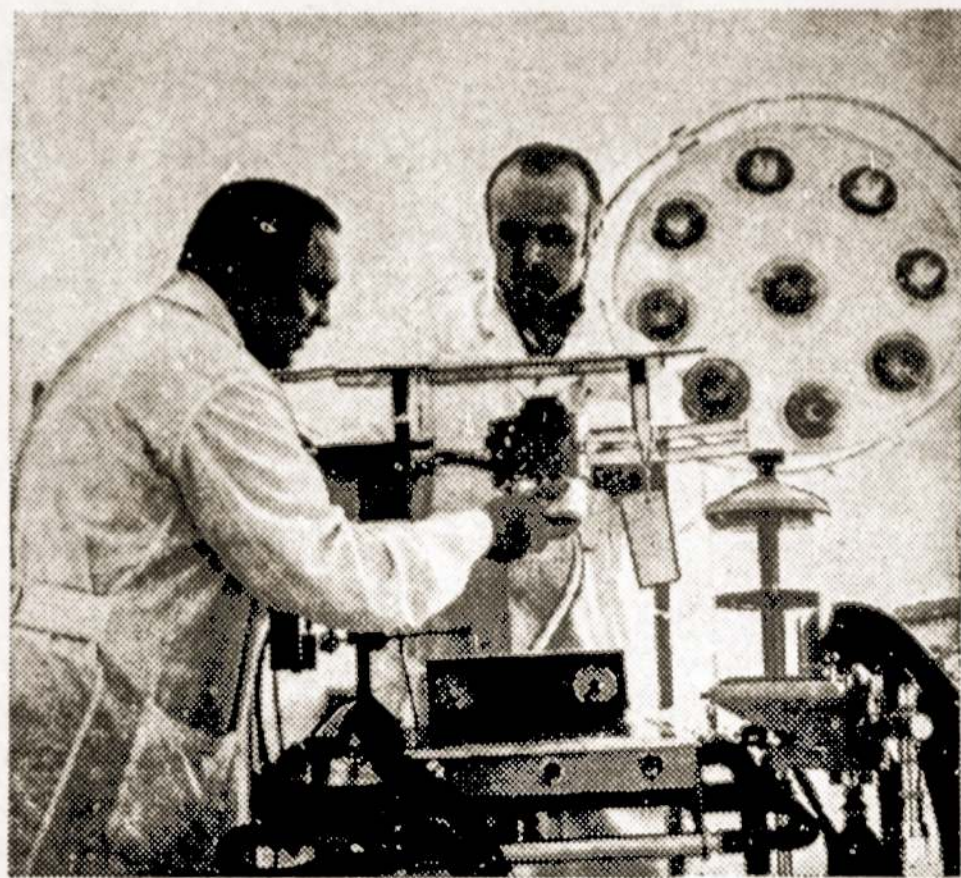
Atskiri stendai skirti kompozitoriaus darbui Klaipėdoje, kur jis įkūrė muzikos mokyklą ir jai vadovavo, metams, susietiems su S. Šimkaus veikla Tarybų valdžios atkūrimo Lietuvoje laikotarpiu, pasakoja apie tai, kaip įamžintas šio muziko atminimas.

S. Šimkus daug padėjo, organizuoti Respublikines dainų šventes. Ekspozicijoje matome šio masinio renginio Vilniuje 1950 m. nuotrauką. Greta S. Šimkaus — šventės dirigentai profesoriai J. Karosas, B. Dvarionas, K. Kaveckas, kiti, kai kurie jų — buvę kompozitoriaus mokiniai.

Memorialiniuose kambariuose — asmeniniai kompozitoriaus daiktai: fortepijonas, rašomasis stalas, knygų spinta su turtinga biblioteka ir kt. Yra gausi S. Šimkaus kūrinių fonoteka. Gyva, jaudinanti kompozitoriaus muzika skamba iš magnetofono juostos, plokštelių.

— Muziejaus mokslinio darbuotojai numato didelį dėmesį skirti jaunimo estetiniam auklėjimui, — tęsia G. Serkšnienė. — Rengsime muzikines popietes, susitikimus su S. Šimkaus mokiniais, kultūros ir meno veikėjais, kviesime atlikėjus kameriniams koncertams.

M. Antanaitis

Plečiama respublikinė Kauno klinikinė ligoninė. Palyginti neseniai duris atvėrė Akių klinika, o štai dabar į gydymo įstaigų kompleksą gražiai įsikomponavo moderniausias respublikoje Neurochirurgijos centras. Penkių aukštų pastate įsikūrė septynios operacinės, daug įvairių laboratorijų, rentgeno kabinetų. Visur sumontuoti šiuolaikiniai gydymo ir diagnostikos aparatai.

NUOTRAUKOJE: anesteziologijos skyriaus vedėjas J. Gumauskas [kairėje] ir medicininės aparatūros elektromechanikas V. Vaitekūnas operacinėje prie narkozės ir dirbtinio kvėpavimo aparatu.

G. Svitojaus nuotr.

TARYBŲ LIETUVA RUOŠIASI RINKIMAMS

1980 metų vasario 24 dieną įvyks rinkimai į Lietuvos TSR Aukščiausiąją Tarybą ir į vietines Liaudies deputatų tarybas. Prasidėjo svarbi rinkiminė kampanija, kuri turi didelę reikšmę visuomeniniame-politiniame respublikos gyvenime.

Būsimieji rinkimai vyks pirmą kartą po naujosios Lietuvos Tarybų Socialistinės Respublikos Konstitucijos priėmimo. Šis Pagrindinis įstatymas įtvirtino lietuvių tautos pergales kuriant komunizmą, piliečių teises, laisves ir pareigas, respublikos valdžios organų sudarymo tvarką ir veiklos principus. Sutinkamai su Lietuvos TSR Konstitucija, deputatai į Aukščiausiąją Tarybą ir į visas Liaudies deputatų tarybas renkami remiantis visuotine, lygia ir tiesiogine rinkimų teise, slaptu balsavimu. Išrinkti deputatais geriausius iš geriausių padės nauji rinkiminiai įstatymai, kurie neseniai buvo priimti sutinkamai su naująja Konstitucija.

Naujoji Konstitucija ir nauji rinkiminiai įstatymai toliau vysto tarybinę demokratiją, tobulina rinkimų sistemą. Rinkimų metų liaudies išreikš valią tvarkant savo valstybę per Liaudies deputatų tarybas. Jos, būdamos tiesioginiais masių organizatoriais ir valstybinės valdžios vykdytojais, sukurtos liaudies labui. Todėl Tarybos yra aukščiausia darbo žmonių valios išraiškos forma. Liaudies dalyvavimą valstybės valdyje per savo atstovus-deputatus rodo tai, kad į vietines Liaudies deputatų tarybas per praėjusius rinkimus buvo išrinkta daugiau kaip 28 tūkstančiai deputatų-darbininkų klasės, kolūkinės valstietijos, liaudies inteligentijos atstovų.

Per ankstesnius rinkimus į Lietuvos TSR Aukščiausiąją Tarybą, įvykusius 1975 metų birželio 15 dieną, buvo išrinkta 320 deputatų. Aukščiausiam valdymo organe — Tarybų Lietuvos parlamente atstovaujama darbininkams, kolūkiečiams, inžinerijos technikos darbuotojams, žemės ūkio specialistams, mokslininkams, gydytojams, mokytojams, rašytojams, meninin-

kams. Pusė išrinktųjų deputatų betarpiškai dirba gamyboje — 92 darbininkai ir 68 kolūkiečiai. Daugiau kaip trečdalis visų deputatų yra moterys, 32,5 procento 8 nepartiniai. Į Lietuvos Aukščiausiąją Tarybą išrinkta 8 tautybių atstovai. Daugiatautė Tarybos sudėtis akivaizdžiai rodo neišardomą visų Tarybų šalies tautų draugystę, jų susitelkimą.

Nuo ankstesnių rinkimų į Lietuvos TSR Aukščiausiąją Tarybą praėjo ketveri su puse metų. Respublikos darbo žmonės atsidavusiai vykdė didžiulę ekonominio ir socialinio vystymo programą. Išaugo nemaža naujų įmonių. Pramonės produkcija per ketverius metus padidėjo beveik 23 procentais. Nepaisant sunkių gamtos sąlygų, nemažų laimėjimų pasiekė žemės ūkio darbuotojai. Plėtėsi miestai, augo nauji gyvenamųjų namų kvartalai.

Apie dideles permainas visuose Tarybų Lietuvos kampeliuose, įvykusias nuo praėjusių rinkimų, pasakoja rinkėjams dešimtys tūkstančių agitatorių ir propagandistų. Jie aiškina socialistinės santvarkos pranašumus, jos jėgą ir gyvybingumą, marksizmo-leninismo idėjų didingumą, Komunistų partijos ir Tarybinės vyriausybės kilnius vadaus ir užsienio politikos tikslus.

Darbo žmonių kolektyvai kandidatais į deputatus siūlo labiausiai nusipelnčius darbininkų klasės, kolūkinės valstietijos, inteligentijos atstovus. Agitatoriai supažindina visus rinkėjus su kiekvieno kandidato į deputatus gyvenimu, veikla, jo nuopelnais liaudžiai. Šios rinkiminės kampanijos metu daugiau laiko bus skiriama susitikimams kandidatų į deputatus su rinkėjais. Susitikimų metu, be abejo, bus pareikšta nemaža pasiūlymų, rinkėjų priesakų, kuriuos išrinktieji turės spręsti.

Nėra abejonės, kad rinkimai į Tarybas taps nauju socialistinės demokratijos triumfu, gražia ir džiugia liaudies švente, pademonstruos liaudies idėjinę-politinę vienybę, jos ištikimybę kilniems komunistinės visuomenės sukūrimo siekiams.

V. Studikas

Šis tas apie Afganistaną

Praėjusią vasarą kiekvienam akylesniam pasaulio arenos stebėtojų buvo aišku, kad padėtis Afganistane komplikuojasi, kad čia bręsta svarbūs įvykiai.

Kas per šalis Afghanistanas?

Viena neturtingiausių pasaulyje. Amerikiečių duomenimis, vienam šalies gyventojui vidutiniškai tenka 120 dolerių uždarbio per metus. Tas apskaičiavimas apytikris, nes niekas nežino tikslaus šalies gyventojų skaičiaus. Vienais duomenimis—12 milijonų, kitais—20. Ketvirtis afghanų—klajokliai, jie apskritai neįtraukiami į jokią statistiką. 80 procentų gyventojų neraštingi. Oficialios kalbos dvi—afghanų (puštunų) ir persų. Tačiau "nacionalinė mozaika" daug margesnė. Gan didelėje (657 tūkstančių kvadratinį kilometrų) teritorijoje retai išsimėtę gyvena puštunai, tadžikai, persai, chazarai, uzbekai, turkmėnai, beludžiai, nuristaniečiai ir dar apie 15 mažesnių tautybių bei genčių.

Šalies viduryje—sunkiai prieinamas Hindukšo kalnagūbris. Jo viršūnės iškilę daugiau kaip į 5 kilometrų aukštį. Kitas kalnagūbris šiaurėje. Yra stepių plokštakalnių, dykumų, derlingų klonių. Ekonominės pagrindas—gyvulininkystė ir laukininkystė. Dar mažai ištirti gelmių turtai. Klimatas kontrastingas, kontinentalinis, dažnai būna tiesiog atšiaurus.

Iki 1978 metų balandžio revoliucijos šalis buvo monarchija. 200 metų sostas priklausė Durani-Machamadžajų dinastijai. Neribotą valdžią vykdė feodalai, stambūs žemvaldžiai bei mahometonų šventikai mulos. Šios valdančios piramidės papėdėje buvo valstiečiai—nuskurdę, beraščiai, beteisiai nuomininkai, ir kumečiai, auklėti religinio fanatizmo, genčių tarpusavio kovų, ginklo kulto, aklo paklusnumo ponams dvasia.

Balandžio revoliucija vyko beveik be kraujo praliejimo, ją sveikino dauguma šalies gyventojų. Visiems buvo aišku, kad sostas—supuvis. Tačiau sudariusi vyriausybė, Liaudies demokratine partija ir ją remiantieji pažangūs kariškiai nepanoro pasitenkinti vien herbo ir vėliavos pakeitimu. Liaudies demokratine partija būdama marksistinė, paskelbė 30 punktų teisingumo įvedimo ir šalies modernizavimo programą: žemė tiems, kurie ją dirba, demokratine konstitucija, visuomeninio sektoriaus stiprinimas, lygios teisės moterims, uždraudžiant jų pirkimą ir pardavimą, nemokamas, visuotinis privalomas mokslas (mergaitėms—irgi), religijos atskyrimas nuo valstybės ir t. t. Šimtas tūkstančių bežemių tapo naujakuriais nusavintoje žemėje, vienuolikai milijonų buvo panaikintos skolos dvarponiams ir palūkininkams. Taigi reikėjo padaryti labai daug ir labai greitai, nes Afghanistano problemos buvo kauptos šimtmečius. O jėgų trūko. Jeigu šalyje yra 250 tūkstančių musulmonų šventikų mulų, tai pramonės darbininkų tėra vos 40 tūkstančių. Liaudies demokratine partija iš pagrindžio išėjo teturėdama 2,000 narių (dabar jų yra per 120 tūkstančių).

Energingas šios programos idėgimas sukėlė pašėlusį reakcijos, dosniai remiamas iš užsienio, pasipriešinimą. 1979 kovo mėnesį įvyko kontrevoliucinis maištas Hereto mieste. Buvo išžudyta daug partijos aktyvistų. Netrukus basmačij

būriai atsirado Kunaro provincijoje ir kitose vietovėse, maištininkai sprogdino tiltus, tunelius, elektros stotis, žudė naujakuriam. Kai kur paklusnūs aristokratams mulos skelbė "šventąjį karą" prieš "bedievius", kurie neva "kėsinasi į religiją, šeimą ir žemę". Basmačiai turėjo tam palankias sąlygas — įbauginti gyventojai, nekontroliuojama siena su Iranu ir Pakistanu, kuriame veikia apie 20 jų treniravimo stovyklų, neribotos lėšos ir ginkluotė, teikiama imperialistų bei kitų hegemonistų.

Ir dar. Kaip paaiškėjo dabar iš Karmalio Babrako pranešimo, feodalinių ir religinių fanatikų naudai, objektyviai imant, veikė ir trumpalaikis valstybės galva Aminas. Verždamasis į valdžią, jis nužudė patį Muhamedą Nur Tarakį—Liaudies demokratinės partijos įkūrėją, jos generalinį sekretorių, įžymų Afghanistano rašytoją ir filosofą, o taip pat nemažą kitų partijos aktyvistų ir pažangių kariškių. Naikindamas arba įkalindamas žmones, Aminas iš kitos pusės provokavo riaušes ir maištus, beprasmingas represijas prieš nieko nekaltus valstiečius, mulas ir prekybininkus. Būtent tai, ko ir reikėjo reakcijai.

Taigi susidarė situacija, pavojinga ne tik tolesnei Afghanistano revoliucijos eigai. Kilo pavojus, kad vietoj monarchinės, bet visgi neutralios Tarybų Sąjungos atžvilgiu šalies, kokia buvo Afghanistanas anksčiau, TSRS pašonėje Kinija ir JAV įkurs priešišką Tarybų Sąjungai, savo agentų vadovaujamą valstybę, platformą avantiūroms tarybinėje teritorijoje.

Tarybų Sąjunga laikydamasi 1978 metų sutarties su Afghanistanu ketvirtąjį punktą ir Jungtinių Tautų įstatų 51-ojo punkto, kuris numato "valstybių teisę kolektyvinei ir individualiai gynybai agresijai atremti ir taikai įgyvendinti", Tarybų Sąjunga patenkinio naujos Afghanistano vyriausybės pakartotiną prašymą išplėsti pagalbą ir karinėje srityje. Tarybinis karinis kontingentas ir atvyko į Afghanistaną.

Sutrumpintas iš "K. T."

NACIŲ VADO NIEKŠYSTĖS

Per eil. metų garsėjo nacių vadas Fr. Collins. Jų būstinė randasi Marquette Parke. Ne kartą jis turėjo pokalbius per televiziją su reporteriais. Jis viliojo jaunimą ir "aukso kalnus" žadėjo. Bet štai pastarosiomis dienomis susekta, kad tas nacių vadas su jaunuoliais ištvirkauja. Pateko į valdžios nemalonę. Išaiškėjus jo niekšystes, net patys naciai nuo jo šalinasi ir išmetė iš vadovystės.

Šis jų vado elgesys rodo, kokie naciai.

LAIKAS SUSIRŪPINTI

Vėliausios žinios rodo, kad Čikagos miestas vis giliau ir giliau breną į skolas, jau nekaltant apie mokytojų algas. Jei dalykai nepagerės, galime laukti nesmagios ateities.

DIDELI NUOSTOLIAI

International Harvester bendrovė, kurios centras Čikagoje, paskelbė metų ketvirtyje dėl streikų turėsianti mažiausia \$225,000,000 nuostolio.

Ar bendrovei apsimokėjo nemo-kėti darbininkams reikalautų algų, nesako.

Vilnis, vasario 7

Beaumont, Cal.

Sausio 6 Karolio Pečiulio giminės ir draugai susirinkome pasveikinti jo su 103 gimtadieniu, nors žinojome, kad jo duktė Kristina Karvelis turėjo kojos operaciją ir vaikščioja su lazdelės pagalba. Jinai sakė negalės surengti pobūvio. Bet jinai labai norėtų, kad kas aplankytų jos tėvelį, palinkėtų jam laimės ir sveikatos sulaukti dar daugiau gimtadienių. Nuvažiavę radome Karolį gerai atrodantį. Visus linksmai pasitiko ir priėmė. Buvo jo anūikai ir proanūčiai, tik gaila, kad jo du sūnūs neseniai mirė ir dabar negalėjo patarnauti. Kristina ant stalo padėjo gimtadienio tortą. Vietoj 103 žvakučių degė tik 3. Pradėjo antrą šimtmetį.

Senelis visiems padėjo už atsilankymą ir dar būtų pašokęs, jeigu būtų muzika buvusi.

Karolio gyvenimo kelias nebuvo rožė išklotas. Atvykęs iš Lietuvos turėjo sunkiai dirbti ir taupyti žmonos ir dukrelės kelionei iš Lietuvos. Jis turtų nesukrovė. Darbo žmogaus gyvenimą suprato. Stojė į darbininkų organizacijas, rėmė darbininkų spaudą. Buvo malonus ir draugiškas, visi jį mylėjo. Kol jo sveikata leido, neapleido nei vieno susirinkimo, nei vieno pikniko. Jis mylėjo žmones. Bet dabar jau senatve spaudžia, nebegali su mumis dalyvauti. Mes jį aplankėme ir aplankysime toliau. Jo idėjos draugai, giminės ir kaimynai linkime jam geriausios sveikatos ir sulaukti dar daug gimtadienių.

Mielas drauge, tos eilutės jums tinka.

Kaip jūrų bangos atsimušą

į kraštus
Taip jūsų gyvenimas banguos
ir gražus,
Papuoštas darbo žmogaus idėjoms
ir kovoms,
Noro valdyti pasaulį, priklausantį
mums.

Pranė Sakalienė

JOHN FEIZA TALKININKAUJA "VILNIAI"

Čikagos pažangiems lietuviams plačiai žinomas saviveiklininkas John Feiza pradėjo nuolatiniams talkininkauti laikraščiu "Vilniai". Turėdamas atliekamo laiko, visuomeniniais pagrindais padeda paruošti laikraščio puslapius spaustuvei ir ekspedicijoje laikraštį paruošti paštui.

Laikraščio kolektyvas džiaugiasi šiuos palyginus dar jaunu, nuoširdžiu talkininku. Iš jo bus šaunus darbuotojas. S.

KULTŪRIEČIŲ ŽINIAI

Mielos sesės Amerikos Lietuvių Moterų Kultūros draugijos narės, kaip žinote, praeitime susirinkime nutarėme nedaryti susirinkimų pertraukos. Tad sekantis mūsų susirinkimas bus vasario 19 d. 12 val. dieną "Vilnies" salėje. Jei kartais tą dieną prisnigtų daug sniego ar būtų dideli šalčiai, tai susirinkimo nebūtų.

Iki pasimatymo vasario 19 d., o jei būtų prastas oras, tai kovo 18 d.
Skr. J. M-nė

PASUKO PRIEŠ MERĘ

Sausio 15 d. atžymėdami dr. Martin Luther King gimtadienį, apie 5,000 negrų demonstravo ir miesto centre Daley Plaza turėjo mitingą. Bet toji demonstracija faktinai buvo atsukta prieš merę Byrne, kad bėk ji nevykdo duotų rinkiminių pažadų.
Vilnis, vasario 7

Laiškas iš Klaipėdos

Gerbiamas S. J. Jokubka:

Siunčiu nuoširdžiausius sveikinimus ir geriausius linkėjimus Naujųjų metų proga. Tegul 1980-tieji metai atneša Jums ir Jūsų šeimai daug sveikatos, sėkmės ir laimės.

Noriu pranešti, kad klaipėdiečiai, gerai padirbėję, sėkmingai baigia metus, įvykdę pagrindines gamybos ir statybos užduotis. Gerai padirbėjo mūsų žvejai. Žymiai daugiau negu buvo numatyta pagaminome žuvies produktų, baldų, vėpalų, kartono, mėsos, pieno, duonos gaminių ir kitos produkcijos.

Statybininkai pastatė pusantro tūkstančio butų, dvi mokyklas, santuokos rūmus, jūrų muziejų, dviračių treką, baldų cechą, mėsos konservų gamybos pirmąją liniją ir kitus svarbius ir labai reikalingus pastatus ir įrengimus. Dar daugiau išsiplėtė ir tapo gražesnis mūsų miestas.

O prieš akis dar daugiau planų ir darbų. Ir sekančiais metais teks padirbėti iš pieties. Nuotaika visų gera ir neabejojame, kad kiti metai bus dar sėkmingesni.

Geriausius linkėjimus visiems mūsų draugams.

Jūsų

J. Gureckas

1979 m. gruodis

ČIKAGOJE LANKĖSI KONSULAS E. JUŠKYS

Aną savaitgalį Čikagoje lankėsi TSRS ambasados pirmasis sekretorius, konsulas Edmundas Juškys. Jis čia buvo atvykęs su žmona Aldona pasisvečiuoti pas žmonos tetą, gyvenančią Marquette Parke. Svečias rado laiko susitikti ir su kai kuriais savo pažįstamais, pasidairyti po Čikagą. Su žmona Aldona buvo užsukęs ir į Bridgeporto rajoną, pavaikštinėti senosios kartos lietuvių takais.

Pirmadienį, sausio 21 dieną, lėktuvu išvyko atgal į Vašingtoną, kur jų laukia atsakingas darbas ambasadoje. X.

"VILNIES" DIREKCIJOS ŽINIAI

Šiuomi primenu, kad "Vilnies" bendrovės direktorių tarybos posėdis įvyks vasario 9 d. 1 val. po pietų "Vilnies" salėje. Reikalų turime daug ir skubiu. Vienas jų — užbaigimas laikraščio naujų skaitytųjų gavimo ir senų atnaujinimo vajeaus. Antras svarbus ir skubus klausimas, tai "Vilnies" 60 metų jubiliejus. Kaip žinia, balandžio 8 d. sukaks 60 metų nuo "Vilnies" pirmo numerio išleidimo. Tam reikalui yra išrinkta komisija, kuri šiam posėdyje duos raportą apie savo veiklą. Turime ir daugiau skubių ir svarbių reikalų, apie kuriuos sužinosite atsilankę į posėdį.

Skr. J. M-nė

LIETUVIŲ DARBININKŲ APŠVIETOS DRAUGIJOS POSEDIS

Vasario 16 d. 1 val. po pietų įvyks Lietuvių Darbininkų Apšvietos draugijos narių posėdis. Ši draugija rūpinasi "Vilnies" namo reikalais. Svarbu, kad kuo daugiau narių atsilankytų ir pasimokėtų duoklę, taipgi išrinktų naują 1980 metams valdybą ir apsvastytų visus namą liečiančius reikalus, kurių turime daug.

Lauksiu skaitlingo narių atsilankymo.
Skr. J. M-nė

SKAITLINGAS BUVO KULTŪRIEČIŲ SUSIRINKIMAS

Sausio 15 d. buvo Amerikos Lietuvių Moterų Kultūros draugijos narių susirinkimas į kurį atsilankė skaitlingas būrys narių. Pirmininkė U. Juodaitienė atidarė susirinkimą ir vedė tvarką. Pranešė, kad yra mirusi draugijos narė Magdalena M. Noruišienė. Paprašė narių atsistoti ir tyloje pagerbti mirusios narės atminimą.

Valdybos raportas skambėjo, kad atliekanti visus darbus, kurie jai paskirti.

Perskaityti laiškai, kuriuose sveikinamos narės Naujų metų proga: Veros Kasparienės ir E. Damalakenės iš St. Petersburg, Fla., Betty Cherman ir jos vyro Antano iš Sun City West, Arizona. Taipgi perduotas sveikinimas Onutės Miller (Remeikienės) iš Pittsburgh, Pa. Visi laiškai ir sveikinimai priimti. Taipgi skaitytas laiškas iš Springfield, Ill. čarterio atnaujinimo reikale.

J. Marazienė įteikė Magdalenos Noruišienės \$10, kuriuos jai įteikė prieš susirgimą ir prašė narių, kad nesustotų veikusios. Matomai ji nujautė, kad artinas jos saulėleidis...

"Vilnies" vajeaus komisijos narė J. Marazienė raportavo, kad dirba vajeaus reikale ir gauna gražios talkos iš narių. Kada vajeaus bus užbaigtas, dar nežino.

Ligonių lankytojos pranešė, kad rimtai serga Anna Parada ir randasi ligoninėje. Taipgi jau ilgokas laikas yra pasiligojusi ir keliais atvejais buvo ligoninėje drg. Lucille Matuz. Ji daug dirbo draugijoje, taipgi buvusiam chore, narės turėtų ją aplankyti ar paskambinti telefonu. Jos adresas: L. Matuz, 3920 N. Clark St., Apt. 804, Chicago, Ill. 60613, telef. 348-3804. Nuo savęs linkiu mielai Lucille stiprybės ir ištvermės kovoje prieš nelemtą ligą.

Nutarta kiekviename susirinkime darinti vieną narę, kuri padėtų valdybai paruošti vaišes. Sekančiam susirinkimui pasižadėjo padėti A. Vaitkienė.

Gruodžio mėnesį dėl autobusų šoferių streiko susirinkimas neįvyko ir liko neišrinkta nauja valdyba. Tad šiame susirinkime išrinkta nauja 1980 m. draugijos valdyba. Išrinkta pirm. U. Juodaitienė, sekretorė J. Marazienė, finansų sekretorė Isabelle Peters, išdin. Eva Sankus, koresp. J. Marazienė.

Narės linkėjo naujai valdybai mestis į darbą draugijos labui.

Atžymėta šių narių gimtadieniai: J. Mettas, H. Pajūnienės, Mary Adelman, A. Butkis, V. Žilinskienės, B. Rasinskienės. Joms palinkėta ilgo ir sveiko bei darbingerio amžiaus ir sudainuota "Ilgiausių metų".

Po susirinkimo buvo draugiškas pasivašininimas. Vaišės buvo labai skoningos, įvairių tortų, o ypatingai skanių Onutės Jokubauskienės kopūstų.

Po vaišių visos skirstėsi puikioje nuotaikoje.

Skr. J. M-nė

Detroit, Michigan

LDS 21 kuopa turės svarbų susirinkimą vasario 10 d. 11 valandą ryte 4114 W. Vernor Hwy. Susirinkime turime nominuoti kandidatą į LDS Centro Valdybą. Kas dar neužsimokėjo duoklės, malonėkite ateitį į susirinkimą ir užsimokėkite.

Ruth Gugas, Prot. Sekretorė

RŪPINASI "VILNIES" REIKALAIŠ

Kultūriechų susirinkime sausio 15 d. drg. Emilijos Klatauskienės dukrelės Bernice įteikė draugijos vajininkei J. M. motinos laiškutį, kuriame buvo \$22. Drg. E. Klatauskienė jame rašo, kad pasimokanti už laikraštį ir likusius \$10 skirianti paramai. Apgailestavo, kad dėl silpnos sveikatos negalinti dalyvauti susirinkime, bet "Vilnies" reikalų negalinti pamiršti.

Smagu, kad rūpinasi "Vilnies" reikalais, taipgi smagu, kad dukra pavaduoja motiną. Dėkui jums abiems.
Vajininkė J. M.

ST. PETERSBURG, FLA.

Mirtis yra skaudus įvykis žmogaus gyvenime. Netekimas mylimo šeimos nario, su kuriuo darei planus gyvenimo ateičiai. Staiga Jo daugiau nėra. Jo nematys. Jis nesugrįš. Nebus su kuo kalbėt ar pasitart. Visi planai sugriuvo. Likai viena, kur eisi, ką veiksi vis viena. Didelė tuštuma, visur nyku, liūdna. Rodos, visas pasaulis užgriuvo. Labai sunku. Rodos viskas pasibaigs ir nevalaikišiai. Bet žmogus pakelia labai daug. Nugali ir mirties liūdesis. Lapkričio 17 d. 1979 m. mirė mano mylimas vyras Juozas Keller, nesirgęs ir nesiskundęs nesveikata. Likau viena ir silpnos sveikatos. Draugai ir pažįstami labai mane užjautė. Gavau daug atvirukų, gėlių ir siūlė man pagalbą. Negalėdama visiems asmeniškai padėkoti, dėkoju visiems per mūsų mylimą laikraštį "Vilni". Jūsų užuojauta man ir geri norai nebus užmiršti. Pasilikis man amžinai.
Petronėlė Keller

Aukoju "Vilniai".

Mirę lietuviai

Sausio 1 d. mirė Anastazija J. Aushra, sulaukusi 72 m. Gimė Lietuvoje, šioje šalyje išgyveno 67 metus.

Sausio 5 d. mirė Edwardas V. Taras, sulaukęs 23 metų.

Sausio 9 d. mirė dr. Vladas Blažys, sulaukęs 68 m. a. Gimė Lietuvoje, Vilniaus apylinkėje, Giriniškių kaime. Šioje šalyje išgyveno 30 metų.

Sausio 14 d. mirė Jonas Andruelis, sulaukęs 76 m. a. Gimė Chicagoje. Gyveno Fountain, Mich.

Sausio 14 d. mirė Anna Valukas-Stankan, sulaukusi 72 m. a. Gimė Illinois valstijoje.

Sausio 15 d. mirė Jonas Delnikis, sulaukęs 91 m. a. Gimė Lietuvoje. Šioje šalyje išgyveno 75 metus.

Sausio 15 d. mirė Steponas Girsakis, sulaukęs 77 m. a. Gimė Lietuvoje, Tauragės rajone, Vainuto miestelyje. Šioje šalyje išgyveno nedaug metų.

Sausio 14 d. mirė Antanas Snabaitis, sulaukęs 47 m. a. Gimė Lietuvoje. Šioje šalyje išgyveno 30 metų.

Sausio 16 d. mirė Nellie Malinauskienė-Garnytė, sulaukusi 82 m. a. Gimė Lietuvoje, Panevėžio rajone, Pušaloto apylinkėje, Medikonių kaime. Šioje šalyje išgyveno daug metų.

Sausio 16 d. mirė Zigmas Palilūnas, sulaukęs 67 m. a. Gimė Lietuvoje, Panevėžio rajone, Ramygalos apylinkėje, Pociūnų kaime. Šioje šalyje išgyveno 30 metų.

Sausio 16 d. mirė Jonas Kareiva, sulaukęs 65 metų amžiaus. Gimė Lietuvoje, Šakių rajone, Būblėlių rajone, Urbantų kaime. Šioje šalyje išgyveno 32 metus.

**MIRĖ IR PALAIDOTA
MAGDALENĄ M. NORUIŠIENĖ**

Mus pasiekė skaudi žinia, kad sausio 14 d. mirė viena iš senosios kartos pažangių lietuvių moterų kovotojų ir organizatorių Magdalena M. Noruišienė-Bernotaitė, sulaukusi 94 metų amžiaus. Velionė nuo pat atvykimo 1904 m. į šią šalį metėsi į kovotojų eiles ir organizavo moteris kovai prieš išnaudotojus ir už lygias moterų teises. Ji greitai pramoko gerai reikšti mintį ne tik žodžiu, bet ir raštu. Už tai jos daug pamokinančių raštų tilpo lietuviškuose laikraščiuose, o ypačiai "Vilnyje".

Ji atvykusi iš Lietuvos, Panevėžio rajono Pakruojo apylinkės, apsisistoję Hartford, Conn. 1910 metais sukūrė šeimos židinių susituokdama su Antanu Mozariu, įsigyjo ūkį Harth, Mich., ir čia augino šeimą, viso du sūnus ir dvi dukras. Nelaimė, 1923 m. gaisras sunaikino namus ir visus ūkio padargus.

Mozariai persikelia į Čikagą, bet ir čia juos nesėkmės lydi. 1925 m. miršta vyriausias sūnus Georgia, o 1927 dukra Helen. 1930 m. miršta ir jos vyras Antanas. Velionė viena augino likusį sūnų ir dukrą. Nežiūrint sunkios dalies, ji visur dalyvauja, o ypačiai atsizymi savo veikla pažangių lietuvių moterų tarpe. Ji eina sekretorės pareigas, rašo į spaudą.

1935 m. susituokė su Petru Noruišiu, kuris 1952 m. mirė. Po kiek laiko jos sūnų Frank išstinka žiaurus paralyžius. Išsirgęs 12 metų, motinos slaugomas 1976 m. jis mirė.

Nežiūrint tu visų skaudžių pergyvenimų, velionė rūpinosi moterų veikla, ji buvo pirmoji Roselando Lietuvių Moterų klubo sekretorė ir ilgai ėjo tas pareigas. Rėmė Amerikos Lietuvių Moterų Kultūros draugiją ir iš savo menkų santaupų dažnai draugijai įteikdavo dovanų. Dar apie mėnesį prieš mirtį įteikė tai draugijai dovanų ir prašė, kad narės nesustotų dirbusios pažangos labui. Ji taipgi skaitė ir rėmė laikraštį "Vilnis".

Velionė buvo pašarvota P. J. Ridiko koplyčioje. Sausio 16 d. dar prieš pirmą valandą prisirinko erdvi Ridiko koplyčia velionės giminių, asmeninių bei idėjos draugių, paskutinį kartą patarnauti tai neišsemiamos energijos darbo klasės dukrai ir mintyse padėkoti už visus jos kilnius darbus pažangos labui.

Lygiai 1 val. po pietų pasigirdo liūdna vargonų muzika, grojant muzikai Valeria Urbikas. Po to sekė Estelle Bogden daina. Paskui buvo "Vilnis" vietos žinių redaktorės J. Marazienės atsisveikinimo kalba. Ji plačiai apibūdino velionės atliktus darbus ir kvietė visus tęsti velionės nebaigtą kovą už sotesnį ir šviesesnį darbo žmonių gyvenimą. Julijai baigus kalbą, angliškai kalbėjo laidotuvių direktorius Ridikas.

Visų apeigų metu garbės sargyboje stovėjo 6 Amerikos Lietuvių Moterų Kultūros draugijos narės su draugijos ženklais.

Pasibaigus apeigoms, visi dalyviai praeidami pro karstą, nulenkę galvas atsisveikino su ta miela pažangaus judėjimo močiute. Jos dukra Agnes Dyrhaug, žentas Carl, 5 anūkai ir 8 proanūkai, sesers dukra Nellie Morley ir jos vyras Ferrel, velionės sesers sūnus Charles Kinkus atsisveikino vėliau.

Velionė buvo nulydėta į Lietuvių Tautines kapines ir ten palaidota. Kapinėse kalbėjo Ridikas. Dukros ir jos šeimos vardu buvo visiems padėkota už paslaugas ir dalyviai pakviesti į Landsmark pietums.

Tai buvo baigta paskutinė velionės kelionė. Jos jau nėra mūsų tarpe, bet jos darbai pasiliko neužmiršti. Lai Jai bus ramu ilsėtis, atlikus daug gražių darbų visuomenės labui.

Dalyvė

**GRAŽIAI ATSIŠVEIKINTA SU
VELIONE ANNA
DOMBROVSKI-PETRAUSKAITE**

Po ilgos ir sunkios ligos 1980 m. sausio 10 d. mirė Anna Dombrowski (Dombro), sulaukusi 77 m. a. Velionė buvo gimusi Lietuvoje. Į šią šalį atvyko po pirmojo pasaulinio karo. Išaugino ir išmokslo sūnų Bruno ir dukrą Lilian Misius, kurie yra sukūrę šeimą ir gražiai auklėję savo atžalyną.

Velionė su vyru vertėsi nejudamo turto pardavimu ir tas prisidėjo prie lengvesnio gyvenimo, taip kad galėjo nemažai pavažinėti po platų pasaulį. Jei neklystu, net 5 kartus lankėsi Lietuvoje.

Velionė priklausė prie Roselando Lietuvių Moterų klubo, Aido Choro Našlių klubo Senyvių Piliiečių klubo ir kitų organizacijų, mėgo lankyti parengimus ir šiaip pažmonius. Buvo visų gerbiama.

Velionė buvo pašarvota Petkaus koplyčioje. Sausio 14 d. 10:30 val. ryto prisirinko kupina Petkaus koplyčia paskutinį kartą atsisveikinti su miela motina, uošve, močiute, giminaite ir drauge.

Anglų kalba atsisveikinimo kalbą pasakė kun. H. Wians, o lietuvių kalba S. J. Jokubka. Vargonais grojo muzikė Valeria Urbikas, dainavo Wanda Gaidam, Estelle Bogden ir Algirdas Brazis.

Skaitlingas būrys palydovų palydėjo į Lietuvių Tautines kapines, kur velionė buvo palaidota šalia jos pirmiau mirusio vyro Alfonso. Kapinėse laidotuvių direktorius sūnaus ir dukros bei jų šeimų vardu ir velionės ilgų metų draugo Jono Patecko vardu padėjo už visas suteiktas paslaugas laidojant velionę ir pakvietė pietums į Sharko restoraną.

Taip buvo baigta velionės paskutinė kelionė. Lai jai bus lengva šios šalies žemelė.

J. Urmonienė

Mirus Magdalenai M. Noruišienei

Reiškiame gilią užuojautą velionės dukrai Agnes ir jos vyrui Carl Dyrhang, anūkams Carl, Robert, Kennett, Ronald, James ir jų žmonoms ir 8 proanūkams, sesers dukrai Nellie ir jos vyrui Farrell Morley, sesers sūnui Charles Kinkus, broliui Petru Bernotui Lietuvoje ir jo šeimai, asmeniniams ir idėjos draugams.

Žinokite, kad ir mes liūdime, netekusios-brangios narės ir kilnios idėjos draugės.

**AMERIKOS LIETUVIŲ MOTERŲ KULTŪROS
DRAUGIJOS VALDYBA ir NARĖS**

LIŪDNAS PRISIMINIMAS

Jonas Matalis

mirė sausio 17, 1979

Liūdnai praslinko metai, kai iš mūsų tarpo išsiskyrė mylimas vyras. Tebėra jis gyvas mūsų mintyse ir širdyse.

Žmona TERESA
Sūnus ADOLPH ir šeima

IN MEMORY OF

Mary Melneschuk

JACOB HARMATIUK
St. Petersburg, Fla.

MIRUS

Anna Dombrovski

Reiškiame gilią nuoširdžią užuojautą sūnui, dukrai bei visiems giminėms, draugams ir draugėms.

M. Plauška	A. Butkis
E. Bogden	J. Urmonienė
A. Chapas	K. Kurpeikis
S. Chapas	A. Jacobs
Mary Leppa	V. Samuolis
Pauline Valentas	F. Vaitkus
Paul Valentas	V. Urbikas
Agnes Stumbris	W. ir P. Gaidam
J.-M. Marazai	A. Bachevich
Mr.-Mrs. P. Zienis	F.-A. Vaitkai
A.-W. Powell	A. Šileikis
M. Wassell	S. J. Jokubka
E.-F. Jordan	Anna Jokubka
A. Litvinas	J.-M. Marazai
Anne Kane	K. Stukus
M. Marquardt	P. Malinauskienė
M. Bagdonas	U. Juodaitis
Ch. Kazys Jurgin	J. Sisevičienė
V. Chizauskas	K. Sisevich
M. Tompkins	J. Feiza

MIRUS

Magdalenai Noruišienei

Reiškiame gilią užuojautą dukrai ir visiems giminėms bei draugams, draugėms.

U. Urbikas	A. Butkus
M. Plauška	E. Sankus
S. Mikalaitienė	M. Marquardt
E. Bogden	A. Vaitkus
F. Vaitkus	S. Chapas
J. Urmonienė	A. Chapas
J.-M. Marazai	J. Sisevičienė
A. Bacevich	K. Sisevich

LIŪDNAS PRISIMINIMAS MIRUSIŲ BROLIŲ

Antano ir Stanislovo Feizų

Liūdnai praslinko aštuoni metai, kai netikėtai iš gyvųjų tarpo atsiskyrė Antanas Feiza, sulaukęs vos penkiasdešimt-penkių metų. Jo jautrioji širdis sustojo plakusi 1972 metų vasario 12 dieną Rhinelandes ligoninėje, Wisconsin. Paliko giliame liūdesyje žmoną Mary ir brolių Joną.

Taipgi su dideliu gailėsčiu prisimename brolių Stanislovą, kuris mirė 1929 metais St. Luke's ligoninėje Čikagoje, sulaukęs vos 10 metų.

Deep in my heart a memory is kept
Of ones loved and will never forget
A silent thought, a secret tear is kept
throughout each lonely year
Wonderful memories of ones so dear
Treasured still with love sincere.

Liūdentis brolis JOHN FEIZA